

Ἡ Προδομένη Παράδοση. (Ἄνθη ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ κ. Σαρδελῆ)

Γιὰ ποιά παράδοση φλυαροῦμε; Τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ ἄλλων Πατέρων τοῦ Γένους, πού τὴν ἔχομε πετάξει αὐτὴ τὴν παράδοση στὸ καλάθη τῶν ἀχρήστων πρὸ πολλοῦ;

Μετὰ τὴν δολοφονία τοῦ Καποδίστρια εἰς τὸ Ἑλλαδικὸ κρατίδιο, δύο πρωτομάρτυρες θυσίασαν τὴ ζωὴ τους γιὰ τὴν Ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὁ ἅγ. Κοσμᾶς ὁ Φλαμιᾶτος καὶ ὁ Χριστόφορος Παπουλάκος. Μελετῶντας τὸν γραπτὸ λόγο τοῦ Κοσμᾶ Φλαμιᾶτου βλέπομε μία ἄλλη πτυχή τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ τὴν δημιουργία Ἑλληνικοῦ κράτους. Βλέπομε τυτόχρονα γεγονότα εἰς τὴν Ἀγγλοκρατούμενη πολιτεία τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ στὴν Ἑλλάδα, μὲ τὴν σύμπραξη Γραικύλων καὶ Βαυαροκρατίας Ὁθωνος. Ἀποκομμένη ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ Ὀικουμ. Πατριαρχεῖο Κων/λεως, ὑποταγὴ Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας στὸ κράτος, ὑποταγὴ καὶ ἐκείνης τῶν Ἰονίων νήσων. Διωγμὸς μοναχῶν κι' ἐδῶ (Ἑλλάδα) τὸ ἴδιο καὶ ἐκεῖ (εἰς Ἐπτάνησα). Θάνατος τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως παντοῦ.

Φράγκικη -ἀνθελληνικὴ παιδεία καὶ διωγμὸς παντοῦ. Ἡ πολιτικὴ μας ἱστορία εἶναι γραμμένη ἀπὸ ἐρασιτέχνες πού μὲ σκοπιμότητες γράφουν τὰ γεγονότα ἐπιφανειακά. Γράφει ὁ Φλαμιᾶτος: «Ὁ πλέον καταλληλότερος τρόπος πού ἐπενόησε ἡ Ἀγγλία εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς ἀναρχίας, ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἐλευθερίας (ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ συντάγματος, ἔπειτα τῆς Δημοκρατίας καὶ δι' αὐτῆς ἐμφυλίου πολέμου) τὸ πνεῦμα τῆς ἀθείας...». Τὸ σύνταγμα τοῦ 1843 ὁ Φλαμιᾶτος τὸ ἀποκαλεῖ «σατανικόν» διότι οἱ εἰσαγόμενοι θεσμοὶ ἔπληξαν τὴν παράδοσή μας, πού -παρὰ τὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες- λειτούργησε ἀρίστα κατὰ τὴν Τουρκοκρατία (1453-1821). Θρηνεῖ τὸ Καποδίστρια, πιστεύοντας ὅτι ἡ δολοφονία του ἔγινε μὲ «ξένο δάκτυλο». -Ὑπο τὸ πρόσχημα τῆς Ἐλευθερίας- γράφει, -ἔγιναν πολλὰ ἐγκλήματα-. «Ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ διαφθορὰ παύουν τὸ αἶσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ... φέρουν τὴν ἰδιότητα καὶ καθιστοῦν τοὺς ἀνθρώπους ἐπιρρεπεῖς εἰς τὰς κοινὰς προδοσίας...» Καταδικάζει τὸ ψευδοφωτισμὸ (μόρφωση) Δύσεως, τὰ ἀνθελληνικὰ σχολεῖα στὰ Ἐπτάνησα καὶ τὴν Ὁθωνικὴ Ἑλλάδα.

Μετὰ τὴν ἐπανάσταση -κατὰ τὸν Φλαμιᾶτο- ἔγινε ἀπλή μεταβίβαση τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τοὺς Ὁθωμανοὺς στοὺς Εὐρωπαίους «προστάτες» καὶ ἀφανῶς στὴν Ἀγγλία, πού κυβερνοῦσε τότε τὸν κόσμον. Ἔτσι ἡ δουλεία συνεχίστηκε μὲ «πολυτελὲς ἔνδυμα», μὲ τὴν συμπαράσταση τῶν Γραικύλων. Ὁ Μακρυγιάννης γράφει: «-Λέγω τοῦ Αἰντέκ, μὲ τί δικαιοσύνη θὰ ἀρμενίσωμεν... καὶ τοὺς ἄλλους τί θὰ τοὺς κάμετε; -Μοῦ ἀπαντᾷ: Θὰ τοὺς δώσωμεν ἓνα κόκκαλο ξερὸ... ὅ,τι σᾶς λένε θὰ κάμετε, γνώμες δὲν μπορεῖτε νὰ δώσετε, ὅτι ἡ Βαυαρία ἔχει τριάντα χιλιάδες (στρατό) ...φέρνει ἐδῶ καὶ σᾶς ὑποτάζει...» -Μᾶς πῆραν τὴν ματοκυλισμένη μας γῆ τὴν ἀγόρασαν ἀπὸ ἓνα γρόσι τὸ στρέμμα κ' βάλαν ἑμᾶς μὲ τ' ἀλέτρι... κ' βγάνομεν τῶν συγγενῶν μας τὰ κόκκαλα... οἱ ἀφεντάδες μας περπατοῦνε μὲ τὶς καρότζες τους καὶ οἱ ἀγωνισταὶ δὲν ἔχουν οὔτε «μεταφορικὸ ζῶο», ξυπόλυτοι καὶ γυμνοὶ ζητιανεύουν...

Στὸ Ἑλλαδικὸ κράτος καὶ σ' αὐτὸ τῶν Ἰονίων Νήσων ἐπικρατεῖ ἡ ἴδια κτηνωδία σὲ βάρος τοῦ λαοῦ, τῆς πίστεως καὶ τῆς παραδόσεως... Οἱ ἴδιες δυνάμεις τῶν ψευτοπροοδευτικῶν, πού βασάνιζαν τὸν λαὸ κατὰ τὴν Τουρκικὴ σκλαβιά, κατόρθωσαν νὰ δημιουργηθεῖ αὐτοκέφαλη Ἑλλαδικὴ ἐκκλησία μὲ καφαλὴ

(ἀρχηγὸς ἐκκλησίας ὁ καθολικὸς βασιλεὺς Ὁθωνας καὶ ἡ βασίλισσα προτεστάντισσα). Τὸ κρατίδιο αὐτὸ ξένο πρὸς τὸ λαὸν, χωρὶς παράδοση, χωρὶς ρίζες.

Ὁ Ἴων Δραγούμης γράφει τὸ 1903: «Οἱ Ἕλληνες πρὶν τὸ 1821 εἶχαν ἓνα ἰδανικόν, νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τοὺς Τούριους ... ὕστερα ἀπὸ τὸ 1821 συλλογίστηκαν νὰ ρίξουν κάτω διάφορα εἴδωλα... σιγά-σιγά τίποτε δὲν ἔμεινε στὴ θέση του ... στενοχωριούμαστε καὶ φωνάζουμε κι' ὁ καθένας μας γυρεύει νὰ βρεῖ τὸν ἑαυτὸ του, τί εἶναι, ποῦ πηγαίνει... ποῦ νὰ βρεῖ τὸ Ἑλληνικὸ ἰδανικὸ σὲ τόση ἀνακατοσοῦρα;» Μᾶς ἔβγαλαν τὸ τούρκικο φακιόλι καὶ μᾶς φόρεσαν τὴν παπικὴ τιάρα. Φοβερότερη δουλεία εἶναι νὰ σὲ πείσουν ὅτι εἶσαι ἐλεύθερος καὶ ταυτοχρόνως νὰ σ' ἔχουν δεμένο χωρὶς νὰ τὸ χεῖς πάρει εἶδηση. Μᾶς λένε νὰ μὴ τὰ βάζουμε καὶ κατηγοροῦμε τοὺς φράγκους, νὰ ξεχάσουμε ὅ,τι ἔγινε, ἡ ζωὴ τραβάει ἔμπρός. Σύμφωνοι, ἀλλὰ μόνο ἐμεῖς φταῖμε; Οἱ ἐπιδρομὲς τῶν Σταυροφόρων συνεχίζονται καὶ σήμερα.

Δὲν εἶμαι ὑπὲρ τῆς λήθης, εἶμαι ὑπὲρ τῆς μνήμης ποῦ εἶναι τὸ μεγαλεῖο τῆς ἰστρίας. Ἡ μνήμη προφυλάττει ἀπὸ τοὺς μελλοντικοὺς προδότες. Ἀγαποῦμε ὅλους, εἴμαστε ἀνοιχτὴ κοινωνία. Αὐτὸ εἶναι ἡ ὑψιστὴ ἀρετὴ τῆς Ρωμισσύνης, τὸ οὐσιῶδες στοιχεῖο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποῦ ἡ ζωὴ του ὑπῆρξε μία συνεχὴ προσφορὰ πρὸς ὅλους. Τὸ πολῦτιμο μαργαρίτη (τὸν Χριστὸν) κατέχει καὶ μαθητεύει πάντα τὰ ἔθνη. Τὸ νὰ ἀνήκουμε στὴν Εὐρωπαϊκὴ ἔνωση μπορεῖ νὰ εἶναι καλὴ πολιτικὴ ἐπιλογή, ὅμως νὰ μὴ περιφρονοῦμε τὰ ἱερά καὶ ὅσια τοῦ Γένους μας καὶ γινόμαστε ἔτσι Γραικύλοι. Ἐναντίον τῆς καταστάσεως αὐτῆς ἐξεγέρθηκαν τὰ «ἀσθενῆ καὶ μωρὰ τοῦ κόσμου», ὁ Κοσμάς Φλαμιᾶτος, ὁ Χριστόφορος Παπουλάκος, ὁ Ἰωάννης Μακρυγιάννης, Παπαδιαμάντης, Φώτης Κόντογλου καὶ ἄλλοι φιλοκαλικοὶ πατέρες ποῦ ἀπροσκύνητοι συνέχισαν μέχρι θανάτου, προτοπόροι, καταγγέλοντες δημοσίως τὴν νέαν αἰχμαλωσίαν τοῦ Γένους, τὴν προδοσίαν τῶν ξένων «προστατῶν» καὶ ντόπιων Γραικύλων.

Οἱ ψευτοδιαφωτιστὲς «σχιζοφρενῆ καὶ ἐπικίνδυνο γιὰ τὴ δημόσια τάξη» χαρακτήρισαν τὸν Μακρυγιάννη. Κοροϊδεύουν ἀπ' τὰ ἔντυπα, τηλεόραση, ραδιόφωνο καὶ διδασκαλικὲς ἔδρες τὴν πίστη τοῦ Μακρυγιάννη... προσεύχεται στὸ Θεό, μιᾶ μὲ τοὺς ἀγίους; Εἶναι τρελλός, εἶναι ἐπικίνδυνος! Δέστε τον! Καὶ γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὸν Καζαντζάκη ποῦ λέγει: «Θέλει νὰ εἶναι ἐλεύθερος, σκοτώστε τον!». Τὸ βιβλίον: «Ὁράματα καὶ θαύματα» τοῦ Μακρυγιάννη εἶναι ἡ συνέχεια τῶν ἀπομνημονευμάτων του. Ὅσο ζοῦσε ὁ Μακρυγιάννης ὑπέφερε ἀπὸ τοὺς Γραικύλους, κινδύνευσε ἡ ζωὴ του, θὰ σάπιζε στὴ φυλακὴ, ἀλλὰ ἡ πίστη του τὸν ἔσωσε. Γράφει: «Κύριε Παντοδύναμε, ἐσὺ θὰ σώσης αὐτὸ τὸ ἀθῶο γένος. Εἴμαστε ἁμαρτωλοί, εἶσαι Θεός! Ἐλέησέ μας, φώτισέ μας, ἔνωσέ μας καὶ κίνησέ μας ἐναντίον τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀπάτης, τῆς τυραγνίας τῆς πατρίδος καὶ θρησκείας. Εἰς δόξα Σου, Κύριε, σηκώνεται ἡ σημαία τῆς λευτεριάς... Πατριῶτες! Πεθαίνω γιὰ τὴν πατρίδα, δὲν μπορῶ νὰ βλέπω παιδιὰ σκοτωμένων καὶ γριεὲς νὰ ζητιανεύουν καὶ νέες νὰ τῆς βιάζουν διὰ κομμάτι ψωμί εἰς τὴν τιμὴν τους, οἱ ἀπατεῶνες τῆς πατρίδος. Γεμάτες οἱ φυλακὲς ἀπὸ ἀγωνιστὲς καὶ στὰ σοκάκια ζητιανεύουν αὐτοὶ ποῦ χύσανε τὸ αἷμα τους γιὰ τὴν ἐλευθερίαν» (ἀπ' τὴ διαθήκη του ποῦ ἔγραψε τὸ βράδυ τῆς ἐξεγέρσεως 3 Σεπτ. 1843).

Ὁ Φλαμιᾶτος καὶ ὁ Παπουλάκος πέθαναν στὰ μπουντρώμια τῆς νεοσύστατης Ἑλληνικῆς πολιτείας ποῦ συνεχίζει νὰ ἀφανίζει τὰ ἔχνη τους, ὅτι δὲν ὑπῆρξαν ποτέ. Οἱ πρωτοπόροι αὐτοὶ ἄνδρες ξεσκέπασαν τοὺς Γραικύλους καὶ τοὺς

έδίδωσαν όμως είναι οι αύθεντικοί - μοναδικοί φορεῖς τοῦ πνεύματος τοῦ 1821 καὶ τῆς ἀγίας παραδόσεως τοῦ Γένους.

Γράφει ὁ Μακρυγιάννης στο βιβλίο του: «Πιαστήκαμε στὴ Συνέλευση διὰ τὴν θρησκεία, πρὶν αὐτὸ μιληθεῖ, οἱ πρέσβεις θυσίασαν τραπέζια καὶ χρήματα γιὰ τὸ σκοπὸ τους... ἔγινε φιλονεικία πολλή, λέγει ὁ Μεταξᾶς νὰ τὸ βάλλομε εἰς τὸν ψῆφον. Τοῦ λέγω: Θρησκεία δὲν μπαίνει εἰς τὸ ψῆφον, Ὁρθόδοξοι χριστιανοὶ νὰ κομματιαστοῦμε, δυτικοὶ καὶ ἀνατολικοὶ, ὅτι σήμερον πεθαίνομεν ὅλοι ἐδῶ μέσα. Τότε, χωρὶς ψῆφο, ἔγινε παμψηφεὶ γιὰτὶ δὲν μποροῦσαν νὰ κάνουν ἀλλιώως... μείναν πολλοὶ ἀγανακτησμένοι μαζί μου καὶ ἐνήργησαν δολοφονία. Ὁ Θεός, ὅμως, νέκρωσε τὴ θέλησὴν τους.»

Ὁ Κοσμᾶς Φλαμιᾶτος γιννήθηκε στὴν Κεφαλλονιά, τὸ 1786 (πῆρε τ' ὄνομα αὐτὸ εἰς μνήμην τοῦ Ἁγ. Κοσμᾶ Αἰτωλοῦ ποὺ δίδαξε καὶ στὰ Ἐπτάνησα). Ἦταν αὐτοδίδακτος, μελετῶντας ἔγινε ὄνομαστός δάσκαλος καὶ ἱεροκῆρυκας στὸ νησί του καὶ σύντομα γνωστός σ' ὅλα τὰ Ἐπτάνησα...Ὁ Κοσμᾶς πλησίασε τὸν Χριστόφορο Παπουλάκο καὶ τοῦ μετέδωσε τὴ φλόγα τῆς διαφωτίσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὴ στιγμή ποὺ Πολιτεία καὶ -ἐνόχως σιωπῶσα καὶ συμπράπτουσα- ἡ Ἐκκλησία ποδοπατοῦσαν τὰ ἱερα καὶ ὅσα τοῦ προδομένου Ἑλληνισμοῦ. Ὁ Φλαμιᾶτος κηρύττει στὴν Κεφαλλονιά, ἐλέγχοντας τὶς ἀγγλικὲς βαρβαρότητες. Οἱ Ἄγγλοι τὸν φυλακίζουν τὸ 1830 γιὰ ἓνα διάστημα. Μὲ τὴν ἀποφυλάκισή του γίνεται φλογερότερος καὶ ἀποφασιστικότερος. Τώρα οἱ Ἄγγλοι προσπαθοῦν νὰ τὸν ἐξαγοράσουν, τοῦ προτείνουν τὴν ἔδρα θεολογίας στὴν Ἴονιο Ἀκαδημία. τὴν ἀπορρίπτει, δὲν πουλάει τὴν πίστη του γιὰ ἀξιώματα. Ὅταν τὸ 1839 οἱ Ἄγγλοι ὑποχρεώνουν μὲ νόμο τοὺς ἱερεῖς νὰ λογοδοτοῦν σ' αὐτούς, ὁ Φλαμιᾶτος κυκλοφορεῖ προκήρυξη διαμαρτυρίας, συλλαμβάνεται καὶ ἐξορίζεται. Τὸ 1841, πάλι, διαματρύρεται γιὰ τὸ νόμο ποὺ μεταβάλλει τοὺς ἱερεῖς σὲ θεράποντες ἀγγλικῆς κατοχῆς καὶ ἐξορίζεται γιὰ πάντα στὴν Ἑλλάδα.

Τώρα ἔχει ἔδρα τὴν Πάτρα καὶ ἀρχίζει νὰ συννεργάζεται μὲ ἀγωνιστὰς τῆς Ὁρθοδοξίας, μὲ τὸν Ἰγνάτιο Λαμπρόπουλο, μὲ τὸν Χριστόφορο Παπουλάκο... Ἰδρύουν τὴν «Φιλορθόδοξον Ἐταιρεία». Στελέχη αὐτῆς εἶναι καὶ ὁ Νικήτας Σταματελόπουλος καὶ ὁ Γεώργιος Καποδίστριας (ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάννου). Σκοποὶ τῆς Ἐταιρείας εἶναι ἡ Ἑλλαδικὴ ἐκκλησία νὰ ἐπανέλθει στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ὁ Ὁθωνας νὰ βαπτισθεῖ Ὁρθόδοξος, νὰ παύσουν οἱ προδοσίαι εἰς βάρος τῆς πίστεως καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦν τὰ Ἐπτάνησα ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους. Ὁ Φλαμιᾶτος εἶναι ἡ καρδιὰ τῆς Ἐταιρείας ἀποκτᾶ δικὴ του ἐφημερίδα, «Τὴν Φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας» καὶ συγκαλεῖ τὸ Μάιο τοῦ 1851 στὴ μονὴ Ἁγ. Ἀθανασίου στὰ Καλάβρυτα γενικὴ συνέλευση. Τὸ κράτος ἐπεμβαίνει καὶ τὸν φυλακίζει στὴ φυλακὴ τοῦ Ρίο. Ἐκεῖ μέσα ἔγινε μοναχὸς καὶ ἐκοιμήθη τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1852, μετὰ ἀπὸ πολλὰ βάσανα.

Δώδεκα χρόνια πρὶν τὸ μαρτυρικὸ τέλος του γράφει: «Ἡ διοίκησις ἔχει τὰ ὄπλα καὶ ἡμπορεῖ νὰ πράξει ὅ,τι θέλει. Τὰ πράγματά μας ἂν θέλει, προσφέρωμεν θεληματικὰ καὶ δίδομεν ὁποῖαν καταγραφὴν θέλει, ποτὲ ὅμως εἰς τὰ ἱερά καὶ ἐκκλησιαστικά, ποὺ οὔτε Ἀρχιερεὺς ἢ Σύνοδος ἐπισκόπων, πολλῶ μᾶλλον ἄνθρωποι λαϊκοί...δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τὰ οἰκαιοποιηθεῖ. Ἐὰν φοβερῖσει μὲ φυλακισμὸν ἢ ἄλλῃ παιδεῖα, ἀποκρινόμεθα ὅτι εἴμεθα προετοιμασμένοι κάθε βάσανο διὰ τὴν πίστην καὶ τὸν θάνατον ἀκόμη...». Συνέπεια καὶ στάσις μάρτυρος!

Τὸ ἴδιο ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ ἁγ. Κοσμᾶ Φλαμιάτου, τὸ 1852, ἡ Σύνοδος ἱεραρχίας ἐκκλησίας Ἑλλάδος καταγγέλλει τὸν Παπουλάκο ὡς «διαστροφέα» τῆς γνησίας διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐκδίδει τρεῖς τέτοιες ἐγκυκλίους... Ὑποβολέας στὶς ἐνέργειες αὐτὲς εἶναι ἡ Πολιτεία, ποὺ ἐπιθυμεῖ τὴν ἐξόντωση τοῦ Παπουλάκου, ποὺ εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ. Οἱ ψευδοφωτιστὲς λοιδοροῦν τὸν Παπουλάκο, διότι δὲν ἔχει μόρφωση μὲ πτυχία καὶ «ἄθεα γράμματα», ὅπως τὰ χαρακτήριζε ὁ Παπουλάκος. Ἄν τὸ ἔθνος ἀκουγε τοὺς μορφωμένους τὸν Κοραῆ, τὸν Μαυροκορδάτο κλπ., θὰ εἶχε ἀκόμη τὴν Τουρκικὴ σκλαβιά. Εὐτυχῶς ποὺ ἀκουσε τοὺς «ἀγραμμάτους» τὸν Κολοκοτρώνη, τὸν Καραϊσκάκη, Μακρυγιάννη κι' ὅλους τοῦ Καπεταναίου του.

Ἁγιασμός καὶ θέωση ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων εἶναι ἡ γνώση τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου Τιάδος. (Ὁσ. Θαλάσσιος ὁ Ἀφρικανός.)

Ἐνα ἀπ' τὰ φλογερὰ κηρύγματα τοῦ Χριστοφόρου Παπουλάκου εἶναι τὸ ἀκόλουθο: «Χριστιανοί, εἶμαι τὸ ἴδιο ἀμαρτωλὸς σὰν κι' ἐσᾶς καὶ κανένας δὲν εἶναι ἅγιος. Τὰ κρίματά μας ξεπερνᾶνε καὶ τὴ ἄμμο τῆς θαλάσσης καὶ οὔτε ὑποψιαζόμαστε ὅτι θὰ κολαστοῦμε. Γιὰ τοῦτο ἕνας δρόμος σωτηρίας ὑπάρχει : ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ... νὰ μάθετε γράμματα τὰ παιδιὰ σας κι' ὄχι γράμματα τοῦ διαβόλου. Ὑπάρχουν τὰ γράμματα τοῦ Θεοῦ καὶ τ' ἄθεα γράμματα, ποὺ εἶναι ρίζα κάθε συμφορᾶς ... Τέτοια γνώση εἶναι καρπὸς περηφάνειας, ποὺ μᾶς στέλνει ὅλο ἴσα στὴν κόλαση. Αὐτὰ τὰ ἄθεα γράμματα παραμέρισαν τοὺς ἁγίους ἀγωνιστὰς καὶ βάλανε στὸ κεφάλι τοῦ ἔθνους ξένους καὶ ἄπιστους. Τ' ἄθεα γράμματα μᾶς ἐμποδίζουν νὰ χαροῦμε τὴ λευτεριά μας ... Ἐκεῖνοι ποὺ δὲν πιστεύουν πᾶνε νὰ μᾶς ἀποκόψουν ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ πασχίζουν νὰ μᾶς ρίξουν στὴ σκλαβιά ἀφεντάδων, ποὺ εἶναι ποδὸ δαιμονισμένοι ἀπ' τοὺς Τούρκους.

Ὁ Παπουλάκος δὲν θέλει μόρφωση ἀθειϊστικὴ, ὑλιστικὴ, ἀλλὰ χριστοκεντρικὴ. Ὅπως ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, ἔτσι καὶ ὁ Παπουλάκος, χτυπάει ἀλύπητα τὴν πολυτέλεια καὶ τὸν πλοῦτο: «Ὅποιος σᾶς λέει πὼς τὸ πολὺ βιὸς εἶναι εὐλογία Θεοῦ, σᾶς ξεγελᾷ. Τὸ χρυσάφι εἶναι ἡ μεγάλη ἄρματωσιὰ τοῦ σατανᾶ κι' αὐτὸ σπρώχνει στὴ μοιχεία, στὴν ἀπονιὰ καὶ τὸν φόνο...»

«Ψυχὴ καὶ Χριστὸς σᾶς χρειάζονται» (ἁγ. Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός)

«Τ' ἄθεα γράμματα θὰ καταστρέψουν τὸν τόπον μας» (Παπουλάκος)

Ὁ Παπουλάκος (Χριστόφορος Παναγιωτόπουλος) γεννήθηκε στ' Ἄρμπουνα Καλαβρύτων τὸ ἔτος 1790, ἦτο 65 ἐτῶν ὅταν ἄρχισε τὰ κηρύγματά του, διὰ τοῦτο ὁ λαὸς τοῦ χάρισε τὸ ὄνομα «Παπουλάκος». Ὁ λόγος του ἦτο φλογερός, ἡ ἀδικία τὸν συγκλόνησε, ἐδιψοῦσε τὴν δικαιοσύνην. Τοὺς φιλαργύρους καὶ πλεονέκτας τοὺς ὀνόμαζε «Φονιάδες καὶ σταυρωτὰς τοῦ Χριστοῦ». Ἔλεγε: «Προτιμῶ βοσκὸν ἀγράμματον παρὰ ἄθεον ἐπιστήμονα, ὁ ὁποῖος φονεύει ψυχὰς, δημιουργεῖ ἄπιστον νεότητα, ποὺ εἶναι μεγαλύτερο κακό! ... Ὁμιλοῦσε κατὰ τῶν διαζυγίων καὶ μαγείας. «Ὅσοι πηγαίνετε στοὺς μάγους, ἔχετε λειψὴ πίστη». Οἱ αἰρετικοὶ ποὺ κατέχουν θέσεις κρατικὲς εἶναι ἐπικίνδυνοι διὰ τὸν ὀρθόδοξον λαόν ... Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια δίδασκε ὁ Παπουλάκος, ὁ ὁποῖος ἦταν ἡ συνέχεια τοῦ ἁγ. Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ. Ἡ ἀκτημοσύνη του καὶ ἡ φιλανθρωπία του ἦσαν μνημιώδεις.

Ὅ,τι περιουσία εἶχε ὡς λαϊκὸς τὰ μοίρασε στ' ἀδέλφια του καὶ στοὺς πτωχοὺς. Μετὰ ἀπὸ μικρὴ παραμονὴ στὸ Μέγα Σπήλαιο καὶ τὶς πρῶτες περιοδεῖες κοντὰ στὰ Ἄρμπουνα, στὸ βουνὸ Γκαμήλα, ἔχτισε ἕνα μοναστηράκι ἀφιερωμένο στὴν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου, ποὺ ὑπάρχει καὶ λειτουργεῖ ἔως σήμερον. Ἐδῶ

ἔμεινε ἕως τὸ 1847... Ἀρχίζει τὸ ἱεραποστολικό. ἐθνικὸ ἔργο, ποὺ σύντομα ἔλαβε διαστάσεις ἐξεγέρσεως. Ὅλο τὸ κράτος κινητοποιεῖται νὰ τὸν συλλάβουν... Ὁ Παπα-Βασίλαρος, ὁ ἔμπιστος φίλος τοῦ Παπουλάκου, παίρνοντας ἄρκετὰ χρήματα γίνεται «Ἰούδας» καὶ τὸν προδίδει τὴν 24 Ἰουνίου 1852. Πέρασε πολλὰ βάσανα, χλευασμούς, βασανισμό, φυλάκιση καὶ τέλος ἐξορία στὴ μονὴ Παναχράντου στὴν Ἄνδρο. Ἐνα διάστημα εἶχε ἀπομονωθεῖ ἐξόριστος στὴ μονὴ Προφ. Ἡλιοῦ στὴν Σαντορίνη. Ἐκοιμήθη ὄσιακὰ εἰς μονὴ Παναχράντου Ἄνδρου τὴν 18 Ἰανουαρίου 1861.

Γαλλικὴ Ἐπανάστασις καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή.

Ὁ Γαλλικὸς διαφωτισμὸς προετοίμασε τὴν Γαλλικὴ Ἐπανάστασι. Ὁ δυτικὸς διαφωτισμὸς αὐτονομεῖ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεόν. Οἱ κακοδοξίες τῶν Λατίνων καὶ Προτεσταντῶν ποτὲ δὲν ἔπαψαν νὰ ποτελοῦν πνευματικὸ κίνδυνον γιὰ τὴν Ἀνατολή, τὴν Ρωμιοσύνη γενικά. Ἡ Εὐρώπη στὰ τέλη τοῦ 18^{ου} αἰῶνος βρίσκεται ἐμπρὸς στοῦ ὄραμα ἐνὸς νέου κόσμου, ποὺ ἔχει σύνθυμα: «Ὁ Θεὸς πέθανε», ποὺ ὁδήγησε στοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους. Οἱ ἐν αἰχμαλωσίᾳ Ρωμιοὶ καλοῦσαν τοὺ ξένους νὰ τοὺς ἐλευθερώσουν καὶ γνωρίζουμε τίς ἀπαγητεύσεις τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν μας. Καλοῦν τοὺς Γάλλους δημοκρατικούς, ποὺ ὑπόσχονται ἰσότητα, ἐλευθερία καὶ ὅταν ἦρθαν οἱ δυτικοὶ ἔφεραν τὴν ἀθεία στὴ χώρα μας. Ὅταν οἱ Γάλλοι μὲ τὸν Ναπολέοντα ἔρχονται νὰ ἐλευθερώσουν τὰ Ἐπτάνησα, θέλουν νὰ γίνουν κοσμοκράτορες. Ὁ ἱστορικὸς Παπαρηγόπουλος γράφει: «Εἰς Κων/πολη ἀπὸ ἐποχὴ Κομνημῶν εἶχον εἰσέλθει ἔθιμα καὶ ἥθη ἀπὸ τὴν Δύση... Τί παράδοξον ἐὰν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Κων/πολην ἐγένοντο μεταφράσεις δυτικῶν ἔργων (γυγγραφέων-ποιητῶν)». Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνο οἱ συγγραφικὲς ἐπιρροὲς ποὺ προκαλοῦν ἀνησυχία, εἶναι ἡ ἔντονη τάση ξενομανίας ποὺ μᾶς κυριεύει.

Λίγο πρὶν τὸ 1453, πλησιάζοντας ἡ ἄλωση τῆς Πόλεως ἀπὸ Ὀθωμανούς, οἱ δύο παρατάξεις ἀνθενωτικῶν καὶ ἐνωτικῶν συγκρούονται. Ὁ Γραικυλισμὸς εἶναι παλιὰ ἀρρώστεια. Οἱ ἐνωτικοὶ εἶναι δυτικόφρονες, βλέπουν μοναδικὴ λύση τὴν ὑποταγὴν μας στοὺς Λατίνους. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀνήκοντες στὸ παλάτι, οἱ ἀριστοκράτες (ὄχι ὅλοι), οἱ διανοούμενοι καὶ πολλὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας-ἱεραρχίας. Πρὶν τὴν ἄλωση αὐτοί, ἤδη, ἄρχισαν νὰ φεύγουν γιὰ Δύση (Ἰταλία κλπ...), πρὶν ἔρθουν οἱ Ὀθωμανοί, παίρνοντας μαζί τους σημαντικώτατο πνευματικὸ πλοῦτο. Μετὰ τὴν ἄλωση ὁ πατριάρχης Γεννάδιος, πάνω στὰ ἐρείπια καὶ τὸ αἷμα, ὀργανώνει τὴ Μεγάλῃ Σχολῇ τοῦ Γένους, τὸ πρῶτο Πανεπιστήμιο τῆς σκλαβωμένης Ρωμιοσύνης. Οἱ ἀνθενωτικοὶ ἐπίστευαν, καὶ τελικὰ ἐδικαιώθησαν, ὅτι οἱ δύο λαοὶ (Ἕλληνες καὶ Ὀθωμανοί) θὰ παραμείνουν ἀμετακίνητοι στὶς θέσεις τους καὶ δὲν θὰ ὑπάρξει ὁ κίνδυνος τῆς Φραγκιᾶς, τῆς ἀλλοτριώσεως τοῦ Γένους ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανούς. Ἡ νίκη τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐπὶ τοῦ Βαρλαάμ εἶναι νίκη φυλετικῆς σημασίας. Γιὰ τὸν διαφωτισμὸ ὁ ὀρθὸς λόγος εἶναι ἰσχυρότερος ἀπὸ ὅποιαδήποτε παράδοσι ἢ αὐθεντία!!!

Πρὶν τὴν ἄλωση (1453) τὸ Βυζάντιο ταρασσεται ἀπὸ ἓνα πνευματικὸ διχασμό. Εἶναι σύγκρουσις Οὐμανισμοῦ καὶ Ὀρθοδοξίας. Οἱ οὐμανιστὲς μὲ κέντρο τὸν Πλήθωνα (1355-1451) ... κλυδωνίζονται στὶς ὑστατες ὥρες τοῦ θνήσκοντος Βυζαντίου. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μετὰ τὸ 1453 γίνεται ἰσχυρό, διότι ὁ Πατριάρχης εἶναι καὶ αὐτοκράτορας, ἐθνάρχης καὶ ἱερὸς ναὸς ποὺ παίρνει

μέτρα για να σώσει την ιδέα της αυτοκρατορίας και Ὁρθοδοξίας, που κινδυνεύει από τὴ Δύση. Ὅλοι οἱ Ρωμιοί, ὅπως καὶ πρῶτα –κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Βυζαντίου- εἶναι χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι. Αὐτὶ εἶναι ἡ φυλετικὴ τους ταυτότητα. Ἡ πνευματικὴ πατρίδα εἶναι ἡ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ, ἡ κιβωτὸς σωτηρίας. Σιγά-σιγά ἀρχίζει ἡ ξενομανία, βοηθεῖ σ' αὐτὸ βέβαια ὁ Τοῦρκος κατακτητής. Οἱ Ἕλληνες ἀπ' τὰ ἀρχαῖα χρόνια εἶχαν ξενομανία, «Ἕλληνες ἀεὶ ἐν θαύματι τιθέασιν τὰ ἀλλότρια ἢ τὰ οἰκεῖα»

Οἱ Ἑλληνικὲς παραδουνάγιες ἡγεμονίες ἀνοίγονται στὸν δυτικὸ κόσμον. Οἱ ἀνακαλύψεις, ὁ πολιτισμὸς, ἡ πρόοδος ἀσκεῖ γοητεία. Νέοι σπουδάζουν στὰ πανεπιστήμια τῆς Δύσεως καὶ λίγο πολὺ ἀλλοιώνουν τὸ Ὁρθόδοξο «πιστεύω» τους. Ξένες διδασκαλίες εἰσάγονται στὶς σχολὰς Ἀνατολῆς, μὲ σιωπηρὴ ἢ φανερὴ συγκατάθεση ἐκκλησίας.

Γράφει, ὁ Μανουὴλ Γεδεών, ὅτι: στὶς ἀρχὲς τοῦ 18^{ου} αἰῶνος μᾶς ἐκπλήσσει τὸ ἐλευθεριάζον πνεῦμα ... ἀφοῦ εἰς τὸ Φανάρι ὑπάρχουν τρεῖς ἄθεοι κληρικοὶ καὶ μετ' αὐτῶν ἓνας λαϊκός. Ἡ ἐκκλησία παρ' ὅλα αὐτὰ συνεχίζει τὸ ἔργο τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ἡ κατευθυντήρια δύναμις τοῦ ἔθνους. Τόσοι νεομάτρυτες μὲ τὸ αἷμα τους ποτίζουν τὸ δένδρον τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἔθνους. Τὸ κοινοβιακὸ ἰδεῶδες δέχεται σοβαρὸ πλῆγμα καὶ γίνονται ἰδιόρρυθμα μοναστήρια «παρακμὴ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν λατρεία ... κακοδοξίες εἰσβάλλουν ἀπ' τὴ Δύση (π.χ. οἱ ἀναγεννησιακὲς κακόδοξες εἰκόνες ...). Νέοι Μάρκοι Εὐγενικοὶ ἀνατέλλουν !!! Εἶναι τὸ φιλοκαλικὸ κίνημα τῶν Κολλυβάδων, πού ἔχει τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Οἱ «Κολλυβάδες» εἶναι οἱ ἀγῶνες τῶν ἀνθενωτικῶν κατὰ τῶν Βαρλαάμ καὶ κάθε Οὐμανιστοῦ. Ἐπικεφαλῆς τῶν «Κολλυβάδων»: ὁ ὁσιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης, ὁ Ἅγιος Μακάριος ὁ Νοταρᾶς, ὁ ἀγ. Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, ὁ Νεόφυτος ὁ Καυσοκαλύβης καὶ πολὺ ἐνωρίτερον ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας Β' (1572-1594), **μὲ ἀπόφαση Μεγάλης Συνόδου πού ἔγινε εἰς Κων/πολὶ τὸ 1593, προβλέπει τὴν ἴδρυση σχολείων στὶς μητροπόλεις.**

Ἐκτὸς τῶν βιβλίων πού ἀναφέρονται στὸν λόγιον Ρωμιό (Ἑλληνικὸς διαφωτισμὸς), ὑπάρχει καὶ ὁ λαϊκὸς διαφωτισμὸς μετὸν «ἅγιον τῶν σκλάβων», τὸν ἅγιον Κοσμᾶ τὸν Αἰτωλό (1714-1779) καὶ τόσοι ἄλλοι πού ἔφεραν στὴν πλάτη τους τὸ Σταυρὸ μὲ τὸ θάνατον δίπλα-δίπλα. Οἱ Ἕλληνες λόγιοι καὶ διδάσκαλοι τοῦ γένους ἐρωτοτροποῦσαν μὲ τὸν Εὐρωπαϊκὸν διαφωτισμό. Ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης μετέφρασε τὸ Βολταῖρον, χωρὶς νὰ ὑποστῇ καμμία συνέπεια ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖον Κων/λεως. Ἔστω καὶ ἀργὰ ὁ Βούλγαρης ἔγινε συντηρητικός!

Κατὰ τὸν πόλεμον (1768-1774) ἡ Ἑλλάδα κατακλύζεται ἀπὸ φυλλάδια τοῦ Βολταίρου, ἡ ἐκκλησία σιωπᾷ, ἀργότερα ὅμως καταδικάζει τὸν Βολταῖρον. Ἐπίσης, καταδικάζει τὸν τεκτονισμό. Ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς, πού ἔζησε στὸ καμίνι τῆς Γαλλικῆς ἀπαναστάσεως, ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸ δυτικὸ περιβάλλον, ἀλλὰ δὲν προδίδει τὴν πίστην του. Ὁ Κοραῆς δὲν ἦταν πάντοτε νηφάλιος, τὸ βλέπομε αὐτὸ σ' αὐτὰ πού γράφει κατὰ τοῦ ἀγ. Ἀθανασίου τοῦ Παρίου.

Ὁ Διαφωτισμὸς, παρὰ τὶς θετικὰς πλευρὰς του (ἐπιστημὲς, πρόοδος κλπ.), μπόλιασε τὴν Ἑλληνικὴ συνείδηση μὲ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία ἢ ἀθεΐα ... Μάχη πίστεως καὶ ἀπιστίας. Πίστη Ὁρθόδοξη εἶναι ἡ Ἀνατολή, ἀπιστία ἡ Δύση ὡς αἰρετικὴ ἢ ὀρθολογιστικὴ (οὐσιαστικὰ εἶναι τὸ ἴδιον, ἀφοῦ αἴρεση εἶναι καρπὸς ὀρθολογισμοῦ). Ὁ Ρωμιὸς μὲ τὸ ὄπλον τῆς Ὁρθοδοξίας πολεμᾷ καὶ ἀντιστέκεται. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Βυζαντίου (1453) ὁ φόβος κυριαρχοῦσε σὲ

όλους, μήπως ειρηνικά επικρατήσουν και πάλι οι Έλληνες στην Ανατολή, υποτάσσοντας τον κατακτητή τους (Τούρκο), όπως συνέβη προηγουμένως με τους ρωμαίους, που έγιναν από Ρωμαϊκή αυτοκρατορία, Ελληνική (=Βυζάντιο.)

Ο Ρήγας Φερραΐος την αυτοκρατορική ιδέα έχει υπόψη του, όταν καθόριζε τα τρία χρώματα της Σημαίας (μαύρο-άσπρο-κόκκινο). «Το κόκκινον σημαίνει την αυτοκρατορικήν πορφύρα και αύτεξουσιότητα του Έλληνικοῦ λαοῦ, τὸ ἔμεταχειρίζοντο οἱ πρόγονοί μας ὡς ἔνδυμα παλέμου θέλοντας νὰ μὴ φαίνονται αἱ πληγαί, ὅπου ἔτρεχον αἷμα ...» Ἡ Μεγάλη Αἰκατερίνη τῆς Ρωσίας –αὐτὸ φαίνεται σὲ ἐπιστολὲς ποὺ ἐδημοσίευσε ὁ Σάθας- ὄνειρευόταν τὴν διάλυση τοῦ Ὄθωμανικοῦ κράτους καὶ τὴν ἰδρυσην τῆς ἀρχαίας Γραικικῆς μοναρχίας, ὑπὸ τὸν ὄρον εἰς τὸ θρόνον νὰ κυβερνήσει ὁ ἐγγονὸς της, Κων/νος.

Ἐπάρχει καὶ ἐπίσημο ἔγγραφο τοῦ ρώσου διπλωμάτη Σεργκέϊ Τουργκένιεφ συνεργάτου τοῦ πρεσβευτοῦ Ρωσίας στὴν Κων/πολη, εἰς τὸ ὁποῖο φαίνεται ἡ ἐπιθυμία τῆς Ρωσίας νὰ γίνουν εἰς τὰ βαλκάνια χωριστὰ κρατίδια, ἀνεξάρτητα, παρὰ μία ἐνωμένη αυτοκρατορία ἀπὸ τοὺς λαοὺς ποὺ πρῶτα ἦταν ὑποτεταγμένοι εἰς Ὄθωμανούς. Καὶ πότε ταῦτα; Ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση εἶναι σὲ θρίαμβο ... Σεπτεμβρ. 1821 ποὺ ἔπεσε - ἐλευθερώθηκε ἡ Τρίπολις. Ἡ αυτοκρατορική ιδέα, λοιπόν, ὑπάρχει καὶ αὐτὸ ἡ Ρωσία τὸ θεωρεῖ ἐπικίνδυνο. Βλέπομε ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κων/λεως πρέπει νὰ προφυλαχτεῖ ὄχι μόνον ἀπὸ τὴ Δύση, ἀλλὰ καὶ τὴν Χριστιανικὴ Ρωσία . Ἡ γενοκτονία, συνέπεια τῶν «Ὀρλωφικῶν», πλησιάζει. Ἡ προδοσία τῆς Ρωσίας ζῆ καὶ βασιλεύει.

Οἱ Γάλλοι, μὲ τὸν Ναπολέοντα, προελαύνουν μαζὶ μὲ τὴν ἀθεϊστικὴν ιδέαν καὶ τὰ ἰδανικὰ ἐλευθερίας-ισότητος, ποὺ πρόδωσε πρῶτη ἡ Γαλλικὴ ἐπανάσταση. Τὰ φυλλάδια μὲ τὴν ιδέαν τοῦ Ρήγα Φερραίου καὶ ὁ θάνατός του (1798) ἀνησυχοῦν τὸ Πατριαρχεῖο Κων/λεως, ποὺ φοβᾶται «νέα Ὀρλωφικά». Στὸ πνεῦμα αὐτὸ καὶ στὴ «μάχη τῶν φυλλαδίων» κυκλοφορεῖ ἡ «Πατρικὴ διδασκαλία» καὶ σὲ ἀπάντησίν της, «ἀδελφικὴ διδασκαλία» τοῦ Κοραΐ. Τὰ δύο αὐτὰ φυλλάδια κυκλοφόρησαν τὸ 1798. Πολλοὶ χαρακτήρισαν τὴν «Πατρικὴ διδασκαλία» προδοτικὸν κείμενον, ἀγνοοῦντες τὴν συνθήκην ζωῆς τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου.

Ὁ Κοραΐς δὲν ἦταν σὲ θέσιν ν' ἀντιληφθεῖ τὴν πνευματικὴν ἐλευθερίαν, ὅπως τὴν βίωσε ὁ Ἁγ. Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς γράφωντας: «Ὁ Θεὸς μᾶς ἔφερε τοὺς Τούρκους διὰ τὸ ἐδικὸν μας καλόν». Ἦταν, λοιπόν, τουρκόφιλος ὁ ἅγιος Κοσμάς; Ἄλλο τόσο ἦταν τουρκόφιλος καὶ ὁ συντάκτης τῆς Πατρικῆς Διδασκαλίας.

Τὸ Πατριαρχεῖο ἔκανε πνευματικὴν ἐπανάσταση, ὄχι ἐξέγερση μὲ φονικὰ ὄπλα, ποὺ μπορεῖ νὰ ἐξυπηρετήσουν ἀλλοτρίους σκοπούς. Τὸ Πατριαρχεῖο ἐργαζόταν γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Θεοῦ ... Ποιὸς ἦταν πιὸ ἐλεύθερος ἀπὸ τοὺς Νεομάρτυρες; Εἶναι κανεὶς πιὸ ἐλεύθερος ἀπὸ ἐκείνον ποὺ βιώνει καθημερινὰ τὸ θάνατον; Ἡ ἐθναρχοῦσα Ἐκκλησία ἐβλεπε μακριά. Τὴν ἐξεγέρσεις κληρικῶν ποὺ ἐπαναστατοῦσαν κατὰ Τούρκων κρυφὰ τὴν εὐλογοῦσε, γιὰτὶ ἦσαν καὶ ἐκεῖνες μιὰ ἄλλη μορφή θυσίας ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου. Τὸ Πατριαρχεῖο τὸ ἀνησυχεῖ ὁ ἄνεμος τοῦ ἀθεϊσμοῦ, ποὺ πνέει στὴν Ανατολή, ἥδη ἔχουν καταλάβει οἱ Γάλλοι τὰ Ἐπτάνησα ...

Τὸ 1797, ἓνα χρόνο πρὶν κυκλοφορήσει ἡ «Πατρικὴ Διδασκαλία», τὸ Πατριαρχεῖο στέλνει ἐξάρχους στὸν Μωριά καὶ Ἡπειρὸ νὰ διαφωτίσουν τὸ λαόν, νὰ φυλάττουν τὴν ὀρθόδοξον πίστην καὶ νὰ μὴν παρασυρθοῦν σὲ τυχόν

επανάσταση. Αυτά γίνονται με την πίεση τῶν ὀθωμανῶν, εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἀνησυχεῖ, ἡ ὁποία τὸ 1798 ὑποχρέωσε σὲ παραίτηση τὸν ἀγ. Γρηγόριο Ε΄, διότι κρίθηκε «ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ κατασιγάσει τοὺς ὀρθοδόξους ποὺ εἶχαν ἐπηρεαστεῖ ἀπ' τὶς ἰδέες τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως». Ὁ ἀγ. Γρηγόριος ὁ Ε΄ ἔστειλε ἐγκύκλιο πρὸς τοὺς Ἐπτανησίους, τονίζοντας πὼς ὁ διάβολος διὰ τῶν Γάλλων-ποὺ ἐξουσιάζουν τώρα τὰ Ἐπτάνησα- ἐπιτίθεται εἰς τὰς ψυχὰς μετὰ τὸ δηλητήριο τῆς ἀποστασίας πρὸς τὸν Θεὸν. Ὁ λαὸς ἀντέδρασε καὶ ἄρχισαν νὰ μισοῦν τοὺς δημοκράτες Γάλλους Κυβερνήτας, διότι ἐδίωκον τὴν ὀρθόδοξη πίστη. Κι' αὐτὸ φαίνεται λίγο ἀργότερα, τὸ 1833, μετὰ τὴν ἀπόφαση νὰ αὐτονομηθεῖ ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία ἀπ' τὸ Πατριαρχεῖο.

Θεοφάνης ὁ Ἑλλήν ἀγιογράφος, ὁ «Γκρέκο» τῆς Ἀνατολῆς.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀπιφανεστέρους τῆς παγκοσμίου πινακοθήκης. Ἦταν Κωνσταντινουπολίτης. Τὸ Βυζάντιο -ὄχι-δὲν ὑποτιμοῦσε τοὺς ἄλλλους λαοὺς, ἀκόμα καὶ τοὺς «βαρβάρους», ἀλλὰ ἀντίθετα τοὺς τιμοῦσε μετὰ ἀποστολὴ ἱεραποστόλων, ζωγράφων, ἀπιστημόνων... π.χ. ἀγ. Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, Θεοφάνης, ἀγ. Μάξιμος Γραικός, Εὐγένιος Βούλγαρης, Νικηφόρος Θεοτόκης, Ἰωάν. Καποδίστριας.

Ὁ Θεοφάνης ἀγιογράφησε εἰς Κων/πολη, στὴ Χαλκηδόνα, στὸ Γαλατᾶ, στὴν Κάφφα καὶ ἄλλοι, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν μοναδικὴ πηγή (=τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Ρώσου μοναστοῦ Ἐπιφανίου), ἰστόρησε -ἀγιο- γράφησε περὶ τὰς 4 ἐκκλησίας. Μετὰ φθάνει εἰς Ρωσία, περὶ τὸ 1378, στὸ Νόβγκοροντ. Ἐκεῖ ἀγιογράφησε τὸ ναὸ Σωτήρος. Μετὰ στὸ Κρεμλίνο τῆς Μόσχας, στοὺς ναοὺς Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου καὶ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. Ζωγράφησε καὶ τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ πρίγκιπα Ἀντρέγιεβιτς στὴ Μόσχα, χωρὶς νὰ κοιτάζει μοντέλα. Ἦταν καταπληκτικὸς, ποὺ ὑμνοῦσε τὴ μεγάλη ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀδυνάτους καὶ τοὺς ταπεινοὺς. Αὐτὰ σημειώνει εἰς τὴν ἐπιστολὴ του ὁ Ἐπιφάνιος. Ὁ Θεοφάνης ὑπῆρξε δάσκαλος τοῦ Ἀνδρέα Ρουμπλιώφ, τοῦ μεγάλου δημιουργοῦ τῆς Ρωσικῆς ἀγιογραφίας. Ἐκοιμήθη περὶ τὸ 1410.

Μάξιμος Γραικός (1470-1556)

Εἶναι συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τῶν ἀγ. Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ὁ ἀναμορφωτῆς «πασῶν τῶν Ρώσων», ποὺ ὑπέμεινε 25 ἔτη φυλακὴ μετὰ ἀπὸ δύο «στημένες» δίκες, παρουσίᾳ τοῦ Τσάρου καὶ ἱερατείου, μέσα στὸ Κρεμλίνο. Ὁ Μάξιμος ἀνήκει στὶς πολὺ μεγάλες, κορυφαῖες μορφές τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, ποὺ προκαλοῦν τὴν ἐποχὴ τους καὶ γίνονται ἐπικίνδυνοι γιὰ τὸ κατεστημένο. Ἐπλήρωσε ακριβὰ τὴν φλογερὰν αὐτοῦ ἀγάπην πρὸς τὴν Ἀλήθειαν. Ὁ ὑπ' αὐτοῦ ριφθεὶς σπόρος ἐκαρποφόρησε.

Ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ πατρίδα του ἡ Ἑλλάδα τὸν ἀνεκάλυψαν μετὰ ἀπὸ καθυστέρηση 400 ἐτῶν, αὐτὸν τὸν ἀγιορεῖτη μοναχὸ ἐξ Ἄρτης, ὅστις ἐμόνασε εἰς Ἱ. Μονὴ Βατοπεδίου. Ὁ Μάξιμος εἶναι ὁ ἀντι-Λούθηρος, ποὺ δρᾷ τὴν ἴδια ἐποχὴ στὴν ἄλλη ἄκρην τῆς Εὐρώπης, μετὰ ἀπὸ τέλεια ἀπόρριψη τοῦ ἀναγεννησιακοῦ νεοπαγανισμοῦ, τοῦ φαινομένου τῆς ἀναγεννήσεως, ἀφοῦ ἔζησε αὐτὸ τὸ φαινόμενο καὶ τὸ σπούδασε δώδεκα χρόνια, γιὰ νὰ καταλήξει ἀπαγορευμένους στὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ὁ Μάξιμος εἶναι Ὁρθόδοξος Ρωμιός, ἀγιορείτης μοναχός, βγαίνει μέσα ἀπ' τὸ χάος τῆς Ὄθωμανικῆς δουλείας, καταγωγή του εἶναι ἀπὸ μεγάλη βυζαντινὴ οἰκογένεια. Τὸ ἔργο τῶν ἀγ. Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ὑπονομεύεται στὴ Ρωσία ἀπὸ ποικίλες προπαγάνδες καὶ ὁ Μάξιμος ἔγινε δεκτὸς στὴ Μόσχα σὰν Μεσσίας. Γεννήθηκε στὴν Ἄρτα τὸ 1470, τ' ὄνομά του Μιχαήλ Τριβώλης. **Σποούδασε στὴν Ἰταλία, τὸν κάλεσε ὁ Τσάρος.** Ἦταν 50 ἐτῶν τότε ὁ Μάξιμος. Ὅταν ἦταν στὴ Φλωρεντία, ἄκουσε τὰ κηρύγματα τοῦ Ἱερωνύμου Σαβοναρόλα καὶ ἦταν παρὼν στὸν θάνατό του. Τόσο εἶχε ἐπηρεαστεῖ, ποὺ ἔγινε μοναχὸς στὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Μάρκου (μονὴ τοῦ Σαβοναρόλα) ποὺ σήμερα λειτουργεῖ ὡς μουσεῖο στὴ Φλωρεντία. Ἡ πατρία πίστη θὰ τὸν ξανακερδίσει πάλι καὶ θὰ γίνεи ὑπέρμαχος τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ρωσία.

Τὸ 1496 φεύγει ἀπ' τὴ Φλωρεντία ὁ Μάξιμος (**Τριβώλης**), γιὰ νὰ συνεχίσει τὶς σπουδές του στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Μπολώνια, μετὰ στὴ Φερράρα καὶ Πάδουα σπουδάζοντας φυσικὲς ἐπιστῆμες. Καταλήγει στὴ Βενετία ἀναδειχθεὶς ἐκ τῶν σπουδαίων παραγόντων τῆς Ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως. Ἡ πτῶση του, τὸ νὰ γίνεи Δομινικανὸς καλόγερος στὴ μονὴ τοῦ Σαβοναρόλα ... καὶ τὸ παραλήρημα: «Ἡ θρησκεία, ιδέες, ἠθικὴ ἔπρεπε νὰ ἀναβαπτισθοῦν στὴν κολυμβήθρα τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος», καθὼς καὶ τὸ ὅτι ὁ Χριστὸς λεγόταν «Δεσπότης τοῦ Ὀλύμπου», οἱ μοναχὲς πυθίες, ἡ θεία πρόνοια μοίρα καὶ ἡ δῆλωση τοῦ Πάπα ποὺ ἐμυκτήριζε δημοσίᾳ κάθε ἠθικὸ νόμο ... τὸν προβλημάτισαν καὶ τὸ θαῦμα τῆς ἐπιστροφῆς του ἔγινε. Ἐγκατέλειψε τὴν Ἰταλία. Ἐγκατέλειψε μία λαμπρὴ σταδιοδρομία καθηγητοῦ σ' ἓνα Πανεπιστήμιο τῆς Ἰταλίας καὶ τὸ 1506 γίνεται μοναχὸς στὸ Ἁγ. Ὅρος, στὴ μονὴ Βατοπεδίου. Οἱ γονεῖς του ἔχουν πεθάνει καὶ τὴν περιουσία του τὴ μοίρασε στοὺς πτωχοὺς. Μετὰ τὸ 1453 –πτῶση Κων/λεως- εἰς Μονὴ Βατοπεδίου καὶ ἄλλας μονὰς Ἁγ. Ὁρους, πλοῦτος χειρογράφων βιβλίων ἐστάλη διὰ διαφύλαξη καὶ διάσωση. Εὔρε, λοιπόν, καὶ ἐδῶ πλούσια βιβλιοθήκη γιὰ τὶς μελέτες του. Ἀρκετὲς φορές πῆγε ἀποστολὴ στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ ἐράνους καὶ σὲ ὀρθόδοξες χῶρες, γιὰ ἐκκλησιαστικὰ θέματα. Πραγματοποίησε καὶ περιοδεῖες στὴν Ἑλλάδα, διδάσκων τὸν λαόν, ποὺ τόσα ὑπέφερε ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ἀπίστων.

Τὴν 15-3-1515 ἔφθασαν στὸ Βατοπέδι ἀπεσταλμένοι τοῦ Τσάρου Βασιλείου Ἰβάνοβιτς καὶ ζητοῦσαν τὸν Σάββα μοναχό, Βατοπεδινὸ λόγιο, διὰ τακτοποίηση τῆς Τσαρικῆς βιβλιοθήκης καὶ γιὰ διορθώσεις βιβλίων ἐκκλησίας ἀπὸ προσθῆκες αἰρετικῶν. Ὁ αθύτερος λόγος ἦτο τὸ τολμηρὸ πρόγραμμα τοῦ Τσάρου, ὁ ὁποῖος ἦτο υἱὸς τῆς Σοφίας Παλαιολογίνας, ποὺ ἠθελε νὰ μεταφέρει τὴν Ἀναγέννηση στὴ Ρωσία.

Ἀρνήθηκε τὴν πρόσκληση, ὁ γέρον Σάββας, λόγῳ ἡλικίας καὶ ἀντ' αὐτοῦ ὁ μόνος κατάλληλος ἦτο ὁ Μάξιμος. ἂν καὶ δὲν ἐγνώριζε Ρωσικὴ γλῶσσα. Ἐφθασε στὴ Μόσχα τὸ Μάρτιο 1518, ἐγένετο ὑποδοχὴ ἡγεμονικὴ. Σὲ χρόνον ρεκόρ, θὰ λέγαμε, ἔγινε ἀποκατάσταση – μετάφραση τοῦ ψαλτηρίου. Στὴ συνέχεια βιαίως τὸν ἐμποδίζουν νὰ ἀναχωρήσει. Σκοπὸς Ρώσων νὰ ἠγηθεῖ ἔξενὸ οὐμανιστικοῦ κινήματος στὴ Ρωσία. Ὁ Μάξιμος ἔμενε στὴ μονὴ «Τσιούντωφ», μέσα στὸ Κρεμλίνο. Ἦτο ἡ περίοδος αὐτὴ γεμάτη ἀθλιότητα διὰ τὸν λαόν. Κυριαρχοῦσε ἀμάθεια, θρησκοληψία, κοινωνικὴ ἀθλιότης, μὲ πρώτη τὴν ἀγραμματοσύνη τοῦ λαοῦ. Οἱ Λατῖνοι καὶ Προτεστάντες ἔκαναν προπαγάνδα. Οἱ ναοὶ καὶ τὰ ἀνάκτορα ἦσαν ἔργα δυτικῶν δυτικῶν ἀρχιτεκτόνων. Εἰς τὸ κελὶ τοῦ Μαξίμου γίνονται μεγάλες συναντήσεις ἀρχόντων, βογιάρων... Οἱ αἰρετικοί, οἱ ἄδικοι σφυροκοποῦνται ἀπ' τὸν Μάξιμο

ἀδιάκοπα, ἐλέγχει τὴ διαφθορὰ κλήρου καὶ μοναχῶν. Ἐλέγχει καὶ τὸν ἴδιο τὸν Τσάρο ἐγγράφως, συμβουλεύοντας πὼς νὰ κυβερνᾷ. Στερεώνει τὴν ὀρθόδοξη παράδοση. Ὁ λαὸς τὸν ἀγαπᾷ. Εἰς τὴν διαμάχη τῶν μοναχῶν περὶ ἀποκτίσεως μεγάλης περιουσίας τῶν μονῶν ἢ ὄχι, ὁ ἅγ. Μάξιμος τάσσεται ὑπὲρ τῶν δευτέρων, δηλ. τῶν ἀκτημόνων. Ἡ ἔριδα αὕτη κατὰ βάθος ἦτο ἡ διαφορετικὴ ἀντίληψις περὶ μοναχισμοῦ καὶ σχέσεων ἐκκλησίας κράτους. Ὁ μητροπολίτης Μόσχας, ὁ Βαρλαάμ, ὁμόγνωμος καὶ συνεργάτης τοῦ Μαξίμου, ἐκθρονίζεται ἀπ' τὸν Τσάρο καὶ παρανόμως ἱεραρχεῖ ὁ Δανιήλ (1522), ὁ ἀρχομανὴς αὐτὸς αὐλοκόλακας, ὁ αἴτιος τόσων κακῶν. Ὁ Δανιήλ ὑποστήριζε τὴ μονὴ Βολοκολάμσκ, ποὺ ἦταν κέντρο Τσαρισμοῦ. Οἱ κατηγορίες κατὰ Μαξίμου ῥχίζουν...! Δῆθεν ὁ Μάξιμος εἶπε διώκτη καὶ τύραννο τὸν Τσάρο.

Ὁ ἡγεμὼν, τὸ 1525, τὸν φυλακίζει καὶ δικάζεται. Πρόεδρος τῆς δίκης, ὁ Δανιήλ!! Ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ Τσάρος ... ἀκούει τὴν κατηγορία, ὅτι -δήθεν- ἔλεγε εἰς τὸ λαὸ ὁ Μάξιμος, πὼς προτιμοῦσε τοὺς Ὀθωμανοὺς στὴν ἐξουσία παρὰ τὸν Τσάρο!! Ἀκούστηκαν κι' ἄλλες ψευδοκατηγορίες... Τιμωρεῖται μὲ φυλάδιση 20 ἐτῶν καὶ 12 ἔτη στέρηση ἀπὸ τὴν Θεία Κοινωνία, τὸν ὀδηγοῦν στὴ Μονὴ Βολοκολάμσκ, ὑποφέρει ὕβρεις, ξυλοδαρμούς... ὑπομένει τὸ κρῦο, τοὺς καπνοὺς, τὴν πείνα, τὰ δεσμά. Τὸ 1531 δικάζεται γιὰ δευτέρη φορά. Τώρα ἡ ποινὴ του εἶναι ἰσόβιος σιδηροδέσμιος φυλάκιση στὴ μονὴ Ὀτρότσι, στὴν πόλη Τβιέρ ... Γράφει ἐδῶ μὲ κάρβουνο στοὺς τοίχους τοῦ κελιοῦ του -25 χρόνια φυλακές-. Τὰ τελευταῖα 5 χρόνια ὁ Τσάρος Ἰβάν ὁ τρομερὸς τὸν μετέφερε στὴ μονὴ Ἁγ. Τριάδος Ζαγκόρσκ τῆς Μόσχας, γιὰ νὰ τὸν ἀνακουφίσει. Ἐκοιμήθηκε μαρτυρικὰ 21 Ἰανουαρίου 1556.

Ὁ ἅγιος ἔγραψε 23 λόγους ἐπιστολὰς δογματικοῦ καὶ ἀντιρητικοῦ περιεχομένου καὶ σύνολον 130 ἄλλους λόγους. Εἰς αὐτὰ φανερῶνει τὴν εὐλάβειά του εἰς τὴν Θεοτόκον: «Σός, εἰμί, Δέσποινα, ἀχρεῖος δοῦλος καὶ σοὶ ἐλπίζων τὸν μοναχικὸν ζυγὸν ἐν χαρᾷ αἴρω...». Ὁ ἅγιος, ἔργῳ καὶ λόγῳ, ἐδίδαξε ὅτι ἡ διόρθωσις τοῦ κοινωνικοῦ κακοῦ ἀρχίζει καὶ θεμελιώνεται στὴν προσωπικὴ μετάνοια τοῦ κάθε ἀνθρώπου.

Ὅταν ὁ ἅγιος ἦτο εἰς τὴ φυλακὴ (Μονὴ Βολοκολάμσκ) δέσμιος, παρουσιάστηκε μία ἡμέρα ἄγγελος Κυρίου καὶ τὸν εὐλόγησε λέγοντας: «Ἵπομονή, Γέροντα. Μ' αὐτὰ τὰ πρόσκαιρα βάσανα θάλυτρωθεῖς ἀπὸ τὰ αἰώνια βάσανα»! Δοξάζοντας τὸν Θεὸν διὰ τὴν εὐλογία αὕτη, ἔγραψε μ' ἓνα κάρβουνο κανόνα εἰς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα. Ἀρχίζει ὡς ἐξῆς: «Ὡ μάννα τὸν Ἰσρηλ πάλαι ἐν ἐρήμῳ θρέψας.» Καὶ εἰς τὸν β' στίχο τοῦ κανόνος γράφει: «Μετὰ τῶν ἀσωμάρων λειτουργῶν σου τολμῶ κ' ἐγώ».

Ἀπ' τοὺς συνεργάτας τοῦ ἁγίου, ὁ Βασσιανὸς ἐξορίστηκε στὸ μοναστήρι τοῦ Ἴωσήφ, στὸ Βολοκολάμσκ, ὅπου μετὰ ἀπὸ λίγα χρόνια πέθανε στὴν ἀπομόνωση, φυλακισμένος στὸ κελὶ τοῦ μοναστηριοῦ. Τοὺς ἄλλους συνεργάτες τοῦ ἁγίου, Μελίτων καὶ Σιλουανό, ἐξόριστος στὴν Κολόμνα ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος στὴ Μονὴ Σολοβέτσκι.

Ὁ ἅγ. Μάξιμος ὅταν ἦτο ἐξόριστος στὴ μονὴ Ὀτροτς, στὸ Τβιέρ, ἡ θέσις του καλλιτέρευσε, ὁ ἐπίσκοπος ἐκεῖ, ὁ Ἀκάκιος, τὸν ἀγκάλιασε μὲ ἀγάπη καὶ συχνὰ τὸν προσκαλοῦσε στὴν τράπεζά του. Ἐπίσης, εἶχε τὴν ἄδεια νὰ μελετᾷ καὶ νὰ γράφει. Μία ἡμέρα, ὁ μακάριος ὁμολογητὴς γράφει τὸ κατωτέρω πρὸς παρηγορίαν του: «Μὴ λυπῆσαι καὶ μὴ θλίβεσαι καὶ μαλαγχολεῖς ψυχὴ μου, ποὺ ὑποφέρεις ἀδίκως ἀπ' αὐτοὺς ποὺ ἔπρεπε νὰ σ' εὐεργετοῦν, διότι τοὺς ἔθρεψες μὲ πνευματικὴ τράπεζα ποὺ εἶναι Πλήρης Ἁγίου Πνεύματος, δηλαδὴ

μέ την έρμηνεία τῶν Ψαλμῶν τοῦ Δαυΐδ, μεταφράζοντας αὐτοὺς ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ στὰ Ρωσικά. Γι' αὐτὸ δοξολόγησε τὸν Κύριο, διότι σὲ δοκίμασε μὲ πρόσκαιρες θλίψεις, γιὰ νὰ ἐξοφλήσεις ὅλα σου τὰ χερή. ... Ὁ καιρὸς αὐτὸς εἶναι καιρὸς χαρᾶς, γιὰ νὰ μὴ κολάζεσαι, ψυχὴ μου, σὲ ὑπερβολικὴ ἀθλιότητα καὶ στὸν παρόντα καὶ στὸν μέλλοντα αἰῶνα. Ἐὰν ἔτσι ὀπλίζεσαι πάντοτε, χαῖρε, ἀγάλλου, ὅτι ὁ μισθὸς σου πολὺς ἐν τοῖς Οὐρανοῖς, ὅπως ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ ἡ Οὐράνια Ἀλήθεια». Ὅντως μεγάλη ἡ θυσία, οἱ κόποι, οἱ ἰδρώτες τοῦ ἁγίου νὰ μεταφράσει τόσα λειτουργικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἦταν ἀλλοιωμένα ἀπὸ τὶς ἀπρόσεκτες ἐργασίες τῶν ἀντιγραφῶν.

Ὅταν ὁ Τσάρος χῶρισε τὴν βασίλισσα, μετὰ ἀπὸ εἴκοσι χρόνια γάμου, τὴν ἐνάρετη Σολομονή, ἐπειδὴ δὲν εἶχε παιδιὰ καὶ τὴν ἔκαναν, μὲ τὴν ἔγκριση τοῦ μητροπολίτου Δανιήλ, μοναχὴ βιαίως στὴ μονὴ Γεννήσεως στὴ Μόσχα καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Ἑλένη Γκλίνσκ, θυγατέρα ἄρχοντος τῆς Λιθουανίας, ὁ ἁγ. Μάξιμος ἔγραψε: «Εὐσεβέστατε βασιλεῦ, ὅποιος κυβερνᾷ σύμφωνα μὲ τὴν Ἀλήθεια καὶ τὸ νόμο, προσπαθεῖ νὰ νικήσει τὶς ἄλογες σαρκικὲς ἐπιθυμίες του. Ὅποιος νικάται ἀπ' αὐτές, αὐτὸς δὲν εἶναι εἰκόνα τοῦ Οὐρανίου Δεσπότη, ἀλλὰ μόνον ἀνθρωπόμορφη ὁμοίωσις τῆς ἀλόγου φύσεως». Μετὰ ἀπὸ 4 ἔτη ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Τσάρου, ἡ Ἑλένη πέθανε ἀπὸ δηλητήριο, καθὼς ὑποθέτουν... Καὶ ὁ μητροπολίτης Δανιήλ φυλακίστηκε γιὰ τὶς ἀδικίες του στὸ Βολοκολάμσκ, στὸ ἴδιο μοναστήρι μὲ τὸν ἅγιο, χωρὶς ν' ἀφήσει τὴν ἔχθρα πρὸς τὸν ἅγιο, παρ' ὅλο πὺ τὸν παρακαλοῦσε γι' αὐτὸ.

Τὸ 1539 ὁ ἁγ. Μάξιμος ὑπέβαλε ὁμολογία πίστεως εἰς τὸν ἐπίσκοπο Μόσχας, τὸν Ἰωάσαφ. Ἄν καὶ ἐγνώριζε τὴν ἀθώτητα τοῦ μεγάλου τούτου ὁμολογητοῦ, τοῦ ἀπήντησε: «Ἀσπαζόμεθα τὰ δεσμὰ σου, ὡς ἐνὸς τῶν ἁγίων, ἀλλὰ τίποτα δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε πρὸς ἀνακούφισήν σου». Τοῦ ἐπέτρεψε νὰ Κοινωνεῖ καὶ νὰ ἐκκλησιάζεται.

Ἀπ' τὴν ἀθλία αὐτὴ ἀπομόνωση-φυλάκιση ὁ ἅγιος μὲ τὸ ἐπιδέξιο χέρι του γράφει κάτι που κρούει τὸν κῶδωνα τοῦ κινδύνου. Οἱ βιαιοπραγίες τῶν βογιάρων-διοικητῶν δὲν εἶχαν ὄρια. Γράφει: «Ἐβάδιζα ἓνα δύσκολο δρόμο. Μία γυναῖκα ἔκλαιε πικρὰ καὶ θρηνοῦσε. Ντυμένη στὰ μαῦρα σὰν χήρα. Γύρω τῆς ἄγρια θηρία, τσακάλια, λύκοι, ἀρκοῦδες, λιοντάρια. Τὴ Ρώτησα "Τί ἔχει, τί συνέβη". Δὲν μιλοῦσε γιὰ νὰ μὴ γράψω αὐτὰ πὺ θ' ἀκούσω καὶ ὑποστῶ διωγμὸ ἀπ' αὐτοὺς πὺ ἐξουσιάζουν καὶ δὲν θέλουν νὰ ἀκούσουν τὴν Ἀλήθεια. Τέλος, ἀπήντησε: «ἐγὼ, ξένε, εἶμαι θυγατέρα τοῦ Οὐρανίου Βασιλέως, τ' ὄνομά μου εἶναι Βασιλεία, ὅσοι κυβερνοῦν δι' ἐμοῦ πρέπει νὰ φροντίζουν γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια τοῦ λαοῦ. Οἱ σημερινοὶ ἄρχονατες δὲν δέχονται τὶς καλὲς συμβουλὲς πὺ θὰ τοὺς ὠφελήσουν. Αὐξήθηκαν πολὺ τὰ πάθη τους καὶ μὲ ντρόπιασαν. Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἑαυτοὺς τους ὑποδούλωσαν στοὺς γείτονες. Ὅλοι οἱ φιλήδονοι καὶ φιλόδοξοι προσπαθοῦν νὰ μὲ κατακτήσουν, λίγοι εἶναι ὅσοι θὰ φρόντιζαν γιὰ τοὺς ὑπηκόους των, ὅπως θέλει ὁ Πατὴρ μου. Οἱ περισσότεροι νικῶνται ἀπὸ τὴν φιλαργυρία καὶ πλεονεξία, βασανίζοντας ἔτσι τὸ λαό. Οἱ οἴκοι των εἶναι «οἴκοι ἀνομίας» γεμάτοι ἀδικία, καὶ κάθε ἀμαρτία. Εἶναι ἔτοιμοι νὰ χύσουν αἷμα ἀπ' τὸν ἄδικο θυμὸ τους. Δὲν ὑπακούουν οὔτε στὴν Ἐκκλησία οὔτε στὶς ἀπειλὲς τῶν θεόπνευστων γραφῶν, γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς τοῦ ἐγκατέλειψε καὶ τοὺς κυρίευσαν οἱ δαίμονες.» Τὴν ἐρώτησα τί σημαίνουν τὰ θηρία καὶ μοῦ εἶπε: «Τὰ θηρία καὶ ὁ ἔρημος αὐτὸς τόπος εἶναι εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ ταλαίπωρου αἰῶνος, πὺ στερεῖται εὐσεβεῖς καὶ σοφοὺς βασιλεῖς, ζηλωτὰς τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς μου».

Τὸ 1553 ὁ Τσάρος Ἰωάννης Βασιλιεβιτς ἐπεσκέφθη τὸ ἅγιο στὸν τόπο τῆς ἐξορίας-φυλακῆς του, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε: «Αὐτὸ πού ὑποσχέθηκες, βασιλεῦ, πρέπει νὰ γίνει, νὰ βοηθήσεις τὶς χῆρες καὶ ὀρφανὰ καὶ μητέρες τῶν σφαγέντων στὸ Καζὰν καὶ τότε ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ θὰ ναι μαζί σου». Ὁ ἅγιος, στὴ δυνεία, παρήγγειλε στὸν Τσάρο πῶς, ἂν περιφρονήσει τὰ αἵματα τῶν σφαγέντων, θὰ πεθάνει ὁ νεογέννητος υἱός του, Δημήτριος. Ὁ Τσάρος δὲν ὑπήκουσε καὶ ἡ προφητεία πραγματοποιήθηκε. Τὸ ἐπόμενο ἔτος ὁ Βασιλεῦς καὶ ἡ Ἱεραρχία τὸν κάλεσαν στὴ Σύνοδο πού συνήχθη κατὰ τοῦ Ματθαίου Βάσκιν, πού ἦταν Καλβινιστής, καὶ ἀπέρριπτε τὰ δόγματα Ὁρθοδοξίας καὶ τὶς τελετὲς τῆς Χριστιανικῆς λατρείας, ἔλεγε τὴ Θεία Κοινωνία «ἀπλὸ ἄρτο καὶ οἶνο», ἀπέρριπτε τὶς εἰκόνες ὡς εἰδῶλα καὶ ἄλλα. Λόγω γήρατος ὁ ἅγιος δὲν πῆγε, ἔγραψε ὅμως ἐπιστολὴ σχετικὴ μὲ τὸ θέμα αὐτό. Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω φαίνεται ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία ἀναγνωρίζει τὸ δίκαιο τοῦ πολυάθλου ὁμολογητοῦ.

Τὸ ἔτος 1561 ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Πατριάρχου Νίκωνος ἦλθε κάποιος στὴ Μόσχα, στὴ Λαύρα τοῦ Ἁγίου Σεργίου, μετὰ τὴ Λειτουργία καὶ τὴν Παράκληση πού ἔψαλαν, ἔπεσε καὶ χτύπησε. Πρὸς τὸν τάφο τοῦ ἁγ. Μαξίμου καὶ μετὰ ἀπὸ προσευχὴς εἰς τὸν ἅγιο ἔγινε καλά. Ὁ μοναχὸς Ἰωάννης, πού διακονοῦσε τὸ γέροντα Βασιανό, δὲν πίστευε καὶ κάθισε πάνω στὸ κουβούκλιο τοῦ τάφου τοῦ ἁγίου σκεπτόμενος: «Θὰ πεστεύψω στὴν ἀγιότητα τοῦ Μαξίμου, ἂν συμβεῖ καὶ σὲ μένα τὸ ἴδιο». Πράγματι, ὄχι μόνο ὀλίσθησε καὶ ἔπεσε, ἀλλὰ καὶ τραυματίστηκε στὸ πρόσωπο, αἵματα, ἔσπασαν καὶ κάποια δόντια του. Καθὼς προσευχόταν μὲ πόνο, εἶδε στ' ὄνειρό του κάποιον μοναχὸ νὰ εὐχεται εἰς τὸν Χριστό, τὸν ἐρώτησε ποιὸς εἶναι καὶ ἀπήντησε: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Μάξιμος ὁ Γραικός· Ὁ Ἰωάννης ζήτησε συγχώρεση καὶ ὁ Μάξιμος τοῦ εἶπε: «Γιατὶ μὲ ἀτιμάζεις; ἄκουσες ὅτι αὐτὸς πού κάθισε στὸ τάφο μου ἔπεσε καὶ τραυματίστηκε. Ἴδου γιὰ τὴν ἀπιστία σου ἔλαβες τὴν πρέπουσα τιμωρία σου». Τὰ ἔργα τοῦ ἁγ. Μαξίμου εἶχαν ἐκδοθεῖ τὸ 1859 ἀπὸ τὴν ἀκαδημία Καζὰν στὴν σλαβονικὴ χωρὶς μετάφραση. Ἐκεῖ, εἰς τὸν πρόλογο ἐναφέρεται: «Ἡ ἐποχὴ τοῦ ἁγ. Μαξίμου τοῦ Γραικοῦ ἦταν ἐποχὴ θλιβερῶν συγχύσεων, πού προήλθαν ἀπὸ ξένες ἐπιδράσεις καὶ ἐσωτερικὲς αἰτίες. Ὁ ἐπιφανὴς αὐτὸς καὶ μορφωμένος μοναχός, ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα, ἔδωσε «εὐκαιρον βοήθειαν» στὴν Ἐκκλησία μας, γιὰ τὴν προστασία τῆς πίστεως, πού τότε κινδύνευε ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Ἐγραψε ἐναντίον τῶν ὀρθολογιστῶν τῆς Δύσεως, ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων, τῶν παγανιστῶν, τῶν μωαμεθανῶν. Διόρθωσε τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, ἐρμήνευσε τὶς ἐκκλησιαστικὲς τελετὲς, ἀναίρεσε ψευδεῖς διηγήσεις πού κυκλοφοροῦσαν στὸ λαό. Μετέφρασε καὶ πατερικὰ ἔργα. Πλήθος ἀνθρώπων ἐμόρφωσε, πού συνέχισαν τὴν πνευματικὴ διαφώτιση πού ἄρχισε αὐτός. Οἱ σύγχρονοί του δὲν ἐκτίμησαν τὴν ἀξία του, ἡ ἀμάθεια, οἱ πλάνες καὶ ἐλαττώματά τους ἔκλεισαν τὰ μάτια τους νὰ δοῦν τὴν ἀλήθεια. Ἔτσι τοῦ ἀνταπέδωκαν σκληροὺς διωγμοὺς καὶ μακροχρόνιες φυλακές. Γιὰ ἐμᾶς εἶναι ἀνεκτίμητα τὰ ἔργα του, στὰ ὁποῖα φαίνεται ἡ ὑψηλὴ καὶ φωτεινὴ προσωπικότης του καὶ ἡ σκοτεινὴ ἐποχὴ πού ἔζησε».

Ἡ ἰσαπόστολος ἁγία Ὑλγα (Ἑλάνη), ἡ Ρωσίς.

«Τὸ φέγγος τῆς πίστεως»

Τὸ φθινόπωρο τοῦ ἔτους 957 φθάνει εἰς Κων/πολη ἡ Ὑλγα, ἡ ἡγεμονίς τοῦ ρωσικοῦ κράτους, μὲ τὴ συνοδεία της. Βασιλεὺς ὁ Κωνσταντῖνος Ζ' ὁ Πορφυρογέννητος, ὁ ὁποῖος περιγράφει στὸ βιβλίον του τὴν ἀφιξὴ της καὶ τὴν βάπτισή της. Ἡ Ὑλγα ἦτο σύζυγος τοῦ Ἰγκορ, ἡγεμόνος τοῦ Κιέβου, ὁ ὁποῖος δολοφονήθηκε, ἦτο ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ της –Σβιατοσλαύου-εὐφυής, φιλόδοξη καὶ ἀδίστακτη γυναίκα. Ἡ ρωσία ἦτο διηρημένη σὲ πολλὰς ἡγεμονίας μὲ διαμάχες μεταξὺ των. Ὄταν ἐνηλικιώθηκε ὁ Σβιατοσλάσβος (945-972) καὶ ἀνέλαβε τὰ ἡνία τοῦ κράτους, ἡ Ὑλγα –περίπου ἐξήντα ἐτῶν τότε- ἤλθε εἰς Βασιλεύουσα, τὴν κατήχησε ὁ Πατριάρχης καὶ ὁ Πορφυρογέννητος τὴν «ἀνεδέχθη ἐκ τῆς κολυμβήθρας». Παρέμεινε ἀρκετὸ διάστημα εἰς Κων/πολη, ἔλαβε τὸ Χριστιανικὸ ὄνομα «Ἑλένη». Ὁ υἱὸς της Σβιατοσλάβος γιὰ λόγους πολικοῦς δὲν ἠθέλησε νὰ γίνῃ Χριστιανός. Παρέμεινε εἰδωλολάτρης παρὰ τὶς συστάσεις τῆς μητρὸς του. Ὁ ἐγγονὸς τῆς Ὑλγας, ὁ Βλαδίμηρος τὸ 988 βαπτίζεται Ὁρθόδοξος καὶ γίνεται ἐπίσημα ὁ Χριστιανισμὸς ἡ θρησκεία τοῦ Ρωσικοῦ κράτους. Ἡ ἀγ. Ὑλγα-Ἑλένη ἐκοιμήθη τὴν 2 Ἰουλίου τὸ 969. Ἡ ἐκκλησία τὴ τιμᾷ ὡς ἰσαπόστολο, ἡ ἱστορία τὴν ὀνομάζει μὲ τὸ πρῶτον της ὄνομα «Ὑλγα» ἀντὶ «Ἑλένης».

Ὁ ποιητὴς μας Δ. Σολωμὸς ταυτίζει τὴ γλῶσσα μὲ τὴν ἐλευθερία, τὰ ὁποῖα εἶναι δῶρα Θεοῦ. 2.000 χρόνια ἡ ἴδια γλῶσσα μας εἰς τὴν λατρεία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Μελέτιος Πηγάς, ὁ μέγας αὐτὸς Πατριάρχης, ποὺ γεννήθηκε τὸ 1550 στὸ Ἡράκλειον Κρήτης καὶ ἐκοιμήθη στὴν Ἀλεξάνδρεια τὸ 1601, εἶχε συνειδητοποιήσει τὸ πρόβλημα τῆς γλῶσσας καὶ ταυτίζει τὴν γλῶσσα μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ μάρτυς τοῦ Γένους, Κύριλλος Λούκαρης, γεννήθηκε εἰς τὸ Ἡράκλειον Κρήτης τὸ 1572 καὶ ἐτελειώθη ματρυρικά (στραγγαλίστηκε) στίς 26-6-1638, εἶναι πνευματικὸ παιδὶ τοῦ Μελετίου Πηγά.

Ὁ Ἀναστάσιος Γόρδιος (1654-1729) περήρητο κατὰ καιροὺς διάφορα μέρη τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, διδάσκων καὶ κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐγραψε ἔργον «Περὶ Μωάμεθ» καὶ κατὰ Λατίνων. Ὁ Ἀναστάσιος ἦτο κάτοχος μεγάλης παιδείας καὶ γνώρισε καλὰ τοὺς Λατίνους κατὰ τὴν παραμονὴν του στὴν Ἰταλία. Χρησιμοποιεῖ στίς ἐπιστολὰς του τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπτικίζουσα ἀρχαία ἐλληνικὴν, ποὺ ἀποτελοῦν τὰ γραπρὰ κείμενά του ἀληθινὸν θησαυρόν. Οἱ ἐπιστολὰς του εἶναι ἑκατοντάδες, μὲ ἦθος καὶ ἀρχοντιά, ἐφύλαξαν τὴν γλῶσσα ἀπὸ ἐπιρροῆς τουρκικῶν-λατινικῶν-ἀλβανικῶν-ἀραβικῶν λέξεων. Ὁ Γόρδιος ἦτο μαθητὴς τοῦ Αἰτωλοῦ Εὐγενίου Γιαννούλη, ὁ ὁποῖος 40 ἔτη ἦτο διδάσκαλος στὴν περιοχὴ Ἀγράφων καὶ ἰδρυτὴς σχολῆς εἰς τὸ Καρπενήσι (1645).

Ὁ Γόρδιος διδάσκει κυρίως στὰ Βραβιανὰ Ἀγράφων, συντάσει γραμματικὴν-ρητορικὴν, ἐρμηνείαν Ἀποκαλύψεων Ἰωάννου, τὴν προπαγάνδα τῶν Λατίνων στὴν Ἑλλάδα προσπάθησαν νὰ ἀνακόψουν: α) ὁ δικηγόρος ἐκ Κερκύρας Φλαγγίνης (1579-1648), ποὺ ἴδρυσε στὴ Βενετία τὴ Φλαγγίνειον σχολὴν καὶ β) ὁ Καθηγητὴς Φιλοσοφίας Ἰωάν. Κατούνιος (1572-1567) ἐκ Βερροίας, ποὺ ἴδρυσε εἰς τὴν Πάδοβα τὸ Κατουνιανὸν Κολλέγιον. Ἀπ' τὰ σχολεῖα αὐτὰ ἀποφοίτησαν ἑκατοντάδες Ἕλληνες, ποὺ ὑπερασπίστηκαν δυναμικὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὸν Ἑλληνισμὸν 17^{ου} καὶ 18^{ου} αἰῶνα ὡς ἀνώτεροι κληρικοί, διπλωμάτες, ἰατροί, διδάσκαλοι... Στὴν Κων/πολην λειτουργοῦσε ἡ μεγάλη Πατριαρχικὴ σχολὴ τοῦ Γένους, ποὺ ἰδρύθηκε λίγο μετὰ τὴν ἄλωση (1453).

Κατὰ τῶν Λατίνων ἀντιπάχθηκε καὶ ὁ Μελέτιος Πηγᾶς (+1602). Σφοδρὸς ἀντίπαλός του ἦτο ὁ Ματθαῖος Καρυοφύλλης (1565-1635), ποὺ ἔγραψε στὴ νεοελληνικὴ γλῶσσα μὲ φιλολλατινικὸ πνεῦμα.

Ὁ Κύριλλος Λούκαρης εἶναι θρησκευτικὸς οὐμανιστής, συνεργάστηκε μὲ Προτεστάντες, ἴδρυσε τὸ πρῶτο πατριαρχικὸ τυπογραφεῖο, μετέφρασε τὸ Εὐαγγέλιο στὴ Δημοτικὴ (1638) καὶ ἐκάλεσε στὴν Κων/πολὴ τὸν Θεόφιλο Κορυδαλέα (1560-1645), νεοαριστοτελικὸ φιλόσοφο, νὰ διδάξει. Ἰδίου πνεύματος μὲ τὸν Κορυδαλέα ἦτο καὶ ὁ Ἰωάννης Καρυοφύλλης (+1692), ποὺ ἦλθε σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ὀρθόδοξο πνεῦμα τῶν Πατριαρχείων.

Πολέμιοι τοῦ Κορυδαλέως εἶναι ὁ Γεώργιος Κορέσιος (+1660) καὶ Μελέτιος Συρίγος (+1664). Καταδίκασαν τὶς ἀπόψεις του, τὸν Λατινισμὸ καὶ Προτεσταντισμὸ. Ὁ Κορυδαλέας ἐπέδωκε νὰ στρέψει τὸν Ἑλληνισμὸ εἰς τὴν Δύση – εἰς τοὺς Λατίνους. Εἰς αὐτὸν, τὸν Κορυδαλέα, ἀντιπαρατέθηκαν κυρίως ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος καὶ ὁ πατριάρχης Δοσίθεος, ὁ ὁποῖος ἐπιχορήγησε ἐκδόσεις ὀρθοδόξων βιβλίων ἀντιδυτικῶν δογματικῶν περιεχομένου καὶ ἐργάστηκε νὰ δημιουργηθεῖ παμβαλκανικὸ μέτωπο κατὰ τῶν Τούρκων. Ὁ πατριάρχης Χρῦσανθος Νοταρᾶς (1663-1731), ἀνηψιὸς τοῦ Δοσιθέου, εἶναι ὁ πρόδρομος τοῦ Νεοελληνικοῦ διαφωτισμοῦ. Συνέβαλε καθοριστικὰ καὶ στὴν ἴδρυση τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βουκουρεστίου, ἀλλὰ καὶ τῆς Σλαβοελληνικῆς ἀκαδημίας τῆς Μόσχας. Ὁ Μιχαὴλ Ναουσαῖος (1680-1725) ἐπιμελήθηκε τὴ μετάφραση τῆς Καινῆς Διαθήκης στὴ Νεοελληνικὴ. Ὁ δυτικόφρων Μεθόδιος Ἀνθρακίτης ἀφορίζεται ἀπὸ τὸ πατριαρχίον Κων/λεως. Ὁ Ἡλίας Μηνιάτης (1669-1714) μὲ τὴν θερμότητα τοῦ λόγου του, τὸ ὀρθόδοξο αἴσθημά του καὶ τὴν ἀνησυχία του γιὰ τὴν ὑπόδουλη πατρίδα. Οἱ ἅγιες ψυχές τοῦ Ἑλληνικοῦ διαφωτισμοῦ εἶχαν μέσα τους τὸν Σταυρὸ (ὁ ἅγ. Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς εἶχε πάντοτε μαζί του τὸν ξύλινο Σταυρὸ καὶ τὸν ἔστηνε ὅπου δίδασκε). Οἱ «Κολλυβάδες» μετέδιδαν δωρεὰν τὴν μεγάλη παιδεία τους καὶ εἶναι καύχημα τῆς Ρωμοσύνης. Ὁ ἅγ. Μακάριος ὁ Νοταρὰς ἀπέλυσε ὅλους τοὺς ἀγραμμάτους παπάδες ὡς μητροπολίτης Κορίνθου. Ἐπειδὴ τότε ἡ Κόρινθος δὲν εἶχε σχολή, ἀνέλαβε ὁ ἴδιος καὶ ἐδίδασκε ἕξι ὀλόκληρα χρόνια. Ἔτσι, ἄρχισε τὸ ἀναμορφωτικὸ του ἔργο. Ἐκοιμήθη 17 Ἀπριλ. 1805 στὴ Χίο.

Ἡ ἀρχαιομάθεια καὶ εὐρυμάθεια τοῦ ἅγ. Ἀθανασίου τοῦ Παρίου (1722-1813) φαινεται ἀπ' τὰ ἔργα του, π.χ. εἰς τὴν «Ρητορικὴ Πραγματεία» ἀναλύει τὸν ρητοροδιδάσκαλο Ἑρμογένη (2^{ος} μ.Χ. αἰώνας) ἀπὸ τὴν Ταρσό. Εἰς τὸ ἔργο αὐτὸ μνημονεύεται ὁ Δημοσθένης καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι ρήτορες.

Ὁ Μακρυγιάννης γράφει γιὰ κάποιους νέους ποὺ σπούδαζαν στὴν Εὐρώπη φιλοσοφία καὶ εἶχαν γνώμη καὶ γιὰ τὰ θεολογικὰ θέματα. Τοὺς χαρακτηρίζει «μισομαθεῖς καὶ ἀθρήσκους» καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες, τοὺς λέγει, εἶχαν πρῶτα ἀρετὴ, ἠθικὴ καὶ σπουδάζοντας τὴν θεολογία καὶ φιλοσοφία, εἶχαν σοφὴ καὶ δίκαιη κρίση. Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος εἶναι μέγας πολέμιος τῆς Δύσεως, τοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Εἶναι τὸ πρωτοπαλλίκαρο τῶν ὀρθοδόξων ἀγωνιστῶν. Ὁ Στήβεν Ράνσιμαν σημειώνει: «Στὸ σύνολο οἱ Ἕλληνες δὲν ἦταν περισσότεροι ἀγράμματοι ἀπὸ ὅποιονδήποτε ἄλλον Εὐρωπαϊκὸ λαὸ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς».

Ὁ Κοραῖς γράφει: «Ἡ πατρίς δὲν πρέπει νὰ γίνεται μήτηρ τῶν ἀρχοντοπούλων καὶ μητριὰ τῶν πτοχοπούλων...» Αὐτὰ τὰ «ταξικά» συνέβαιναν στὴν Εὐρώπη, ὅχι ὅμως στὴν Ἑλληνικὴ ἀνατολή. Ὁ ἀντίπαλος τοῦ Κοραῖ εἶναι ὁ ἅγ. Ἀθανάσιος ὁ Πάριος. Ὁ Κοραῖς χάνει τὴν ψυχραιμία του, νικίεται ἀπ' τὸ πάθος

καὶ γράφει ὑβριστικὰ στὸν πρεσβύτερο δάσκαλο Πάριο, ποὺ διδάσκει τοὺς Πατριῶτες τοῦ Κοραΐ στὴ Χίο. Τὸν ὀνομάζει «γραΐδιο» καὶ «σαθρὸ γερόντιο». Ὁ Κοραΐς γεννήθηκε 26 χρόνια ἀργότερα, τὸ 1748 στὴ Σμύρνη. Ὁ Ἀθανάσιος ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματά του στὴ μονὴ στὴ Νάουσα τῆς Πάρου ἢ καὶ στὴ Σίφνο στὴ σχολὴ τοῦ Παναγίου Τάφου. Μετὰ φεύγει γιὰ τὴ Σμύρνη καὶ σπουδάζει στὴν περίφημη σχολὴ τῆς, μὲ σχολάρχῃ τὸν Ὁρθοδοξότατο Ἰθακήσιο μοναχό, Ἱερόθεο Δενδρινό. Σπούδασε ἕξι χρόνια καὶ μετὰ εἰς Ἀθωνιάδα σχολὴ Ἁγίου Ὁρους, ποὺ διευθύνει ὁ ἐξ Ἑβραίων Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης ἀπὸ τὴν Πάτρα. Τὸ 1753 ἀναλαμβάνει τὴν διεύθυνση Σχολῆς ὁ πολὺς Εὐγένιος Βούλγαρης. Ὁ Ἀθανάσιος ὁ Πάριος ἔμαθε καὶ ξένες γλῶσσες. Οἱ βιβλιοθήκες τῶν μονῶν τοῦ προσφέρουν τόσοις θησαυροῦς. Μαθαίνει τὸ ΜΕΓΙΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι βίωμα κάθαρσις ἀπὸ τὰ πάθη ἀγιασμός θεῖος Φωτισμός!! Τὸ 1757 γίνεται ὁ Ἀθανάσιος καθηγητὴς τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς. Χειροτονεῖται καὶ διάκονος. Ἡ Θεσ/κη τὸν καλεῖ. Διδάσκει στὴ σχολὴ Θεσ/κης ἀπὸ τὸ 1758-1762. Εἶναι ἄριστος ἱεροκήρυξ. Ἡ πανώλη τὸ 1762, τὸν ὑποχρῶνει νὰ φύγει, διότι διέκοψε ἡ σχολὴ τὴ λειτουργία τῆς. Πηγαίνει στὴν Κέρκυρα, στὴν ἐκεῖ σχολή, ποὺ διδάσκει ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης φιλοσοφία, φυσικὴ καὶ ρητορικὴ. Μετὰ τὴν Κέρκυρα πηγαίνει στὴν «Παλαμαία σχολή», στὸ Μεσολόγγι. Ἐν συνεχείᾳ στὴ Θεσ/κη καὶ Ἄθωνα, χειροτονεῖται ἀπὸ Μακάριο Νοταρᾶ πρεσβύτερος.

Στὴ Θεσ/κη διευθύνει τὴ σχολὴ 12 χρόνια. Τὸ Πατριαρχεῖο τὸν ζητᾶ διὰ θέσῃ ἀρχιερέως, ὁ Ἀθανάσιος ἀρνεῖται. Πηγαίνει στὴ Χίο καὶ ἡ ἀνάγκη διδασκάλου ἐκεῖ τὸν κάνει διευθυντὴ τῆς σχολῆς, ἡ ὁποῖα πυρπολήθηκε τὸ 1822 μὲ τὴν καταστροφὴ τῆς νήσου ἀπὸ Τούρκους. Ὁ Ἀθανάσιος διδάσκει ἕως τὸ 1812 τὴν θεολογία, λογικὴ, ρητορικὴ, μεταφυσικὴ. Ἐννενηκονταετῆς ἀποσύρεται εἰς τὸ μονύδριον Ἁγ. Γεωργίου, εἰς τὰ Ρευστά, μὲ τὸν ἱεροδιάκονο Ἰωσήφ. Ἐκοιμήθη εἰρηνικὰ τὴν 24^η Ἰουνίου 1813. Τὰ λείψανά του κἀηκαν μὲ τ' ἄλλα στὸ ὀστεοφυλάκιο τοῦ Ἁγ. Γεωργίου κατὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ 1822. Τὰ δύο ἔργα του: «Ἀντιφώνησις» καὶ «Ἀλεξίκακον φάρμακον» ἐγέναν ἀπὸ διαφόρους κριτὰς του ἀντικείμενο πολλῆς συζητήσεως. Τὸν παρουσιάζουν ὡς σκοτεινὸ καλόγερο, ποὺ ἀντιστέκεται στὸ διαφωτισμὸ τῆς Δύσεως. Ὅμως ὁ Ἀθανάσιος κάνει σαφὴ διαχωρισμὸ στὴ σοφία τοῦ κόσμου καὶ στὴ Σοφία τοῦ Θεοῦ! Γράφει: «Ποτὲ δὲν ἀρνήθηκε ὁ λαὸς μας ὅ,τι καλὸ εἶχε ὁ Ὅμηρος, ὁ Πλάτων καὶ οἱ ἀρχαῖοι σοφοί, ποὺ εἶναι φορεῖς «σπερματικοῦ λόγου», διὰ τοῦ το εἰκονογραφοῦνται στοὺς νάρθηκες ναῶν. Οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι δὲν μπόρεσαν νὰ δώσουν στὸ ἄνθρωπο τὴν ἀληθινὴ εὐδαιμονία, διότι ἡ ἀληθὴ θεογνωσία εἶναι ἡ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίας, χαρᾶς καὶ εἰρήνης.

Ὁ Ἁγ. Ἀθανάσιος ὁ Πάριος ὑπερασπίζεται ἕναν ὑπόδουλο λαὸ ποὺ κινδυνεύει ἀπὸ τὴν ὑλιστικὴ λαίλαπα τοῦ δυτικοῦ διαφωτισμοῦ. Ἐπαινεῖ τὸν Ἰσοκράτη γιὰ τὴν «ἠναγκάσθη νὰ παρακινήσει μὲ τὸν σοφὸν του λόγον τὸν Φίλιππο Μακεδονίας, νὰ ἔλθει νὰ καταπαύσει τὰς ἀλληλομαχίας τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ φέρει τὴν εἰρήνην εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς τὸ ἔργο του: «Ἀλεξίκακον φάρμακο» ὁ Πάριος τονίζει ὅτι οἱ Χριστιανοὶ πρέπει ν' ἀποφεύγουν αὐτοὺς ποὺ ὁμιλοῦν μὲ καταφρόνηση γιὰ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τοῦ Ἁγίου Πατέρας, π.χ. τὸν Βολταῖρο, τὸν ὁποῖον ὀνομάζει ἀθεώτατον. Ὁ Οἰκουμενικὸς πατριάρχῃς Κύριλλος Λούκαρις σὲ ἀπάντησιν στοὺς Λατίνους γράφει: «Ἄν δὲν ἔχωμεν σοφίαν ἐξωτέραν, ἔχομεν Χάριτι Θεοῦ σοφίαν πνευματικὴν καὶ εἰς τοῦτο εἴμεθα ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς Λατίνους... νὰ σηκώνωμεν τὸν σταυρὸν μας καὶ νὰ

χύνωμεν τὸ αἷμα μας διὰ τὴν πίστιν. Ἄν εἶχε βασιλεύσει ὁ Τούρκος στὴν Φραγκία δέκα χρόνους, χριστιανοὶ δὲν θὰ ὑπῆρχαν ἐκεῖ... καὶ μοῦ λέγετε ὅτι δὲν ἔχομεν σοφίαν;». Ἡ σοφία λοιπὸν τοῦ Σταυροῦ. Ἦταν δυνατόν ὁ Ἀθανάσιος ὁ Πάριος νὰ ὑποτάξῃ τὴν θεία Σοφία στὴ σοφία τοῦ κόσμου; Αὐτὸ θὰ ἦτο ἄρνησις τῆς Ὁρθοδοξίας!

Πολλοὶ σύγχρονοι μελετητὲς ἀγνοοῦν, δυστυχῶς, τὴν παράδοση τῆς Ρωμοσύνης καὶ τὴν κύρια πηγὴ της, ποὺ εἶναι ὁ ἐν αἰχμαλωσίᾳ λαὸς τοῦ Θεοῦ εἴτε εἶναι ἑλληνικὸς ἢ βουλγαρικὸς ἢ ρουμανικὸς ἢ σλαυικὸς. Τὸ σαράκι τοῦ φυλετισμοῦ, τοῦ ἐθνικισμοῦ, δὲν εἶχε ἐκδηλωθεῖ πρὶν τὴν Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, ἢ ἐθνικὴ συνείδηση λανθάνει ὑπὸ τὴ χριστιανικὴ. Πέρα ἀπὸ τὶς θρησκευτικὰς ἀντιθέσεις μὲ τοῦ Λατίνου-Προτεστάντα ὑπάρχουν σοβαρὰς ἕξ ἴσου κοινωνικὰς ἀντιθέσεις. Ὁ Λαυρέντιος Γκέμερεῦ, ποὺ ζοῦσε στὴν Ἑλλάδα καὶ πέθανε τὸ 1988, γράφει ὅτι στὸ Ἀγρίνιο, ὅταν πρωτοῆρθε στὴν Ἑλλάδα, κάθισε σ' ἓνα καφενεῶν καὶ ὁ μοναδικὸς πελάτης ἀπὸ τ' ἄλλο τραπέζι τὸν πλησίασε καὶ τὸν ρωτοῦσε τί δουλεῖα ἔχει, ἂν ἔχει οἰκογένεια... ἤθελε νὰ γνωριστοῦν... ὁ ἴδιος ἦτο καπνεργάτης. Τάχασε... πῶς ἦτο δυνατόν ἓνας ἐργάτης νὰ μιλάει ἐλεύθερα μ' ἓναν ἀντιπρόσωπο τῆς ἀστικῆς τάξεως; Χωρὶς φόβο, χωρὶς κόμπλεξ κατωτερότητος... «Σε' μάς στὶς Εὐρωπαϊκὰς χῶρες, αὐτὲς εἶναι σχέσεις μεταξὺ τάξεων... ὁ Ἕλληνας δὲν παραδέχεται ταξικὰς διακρίσεις». («Ἡ Δύση τῆς Δύσης . Ἡ ἀπομυθοποίηση τῆς Εὐρώπης καὶ ὁ Ἕλληνισμὸς»-ἐκδόσεις. Παπαζήση 1977 σελ. 10).

Ἄς φανταστοῦμε τὸ «κοινωνιολογικὸ σόκ» τὴν ἐποχὴ τῆς φεουδαρχίας ἢ καὶ μετὰ τὴν Γαλλικὴ Ἐπανάσταση. Δὲν εἶναι δυνατόν ἓνας ὀρθόδοξος λαὸς νὰ χειροκροτῆσει τέτοιο Διαφωτισμὸ καὶ ἀθεϊστικὰς ἰδέες ἐντελῶς ἔξω ἀπὸ τὴν πράδοσίν του. Ἡ ἐπίδραση Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἦταν ἐξωτερικὴ στοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς, εἶχαν τὸν πόθο νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπ' τοὺς Τούρκους. Ἡ ἀρχὴ τῶν ἐθνοτήτων, ποὺ βγαίνει ἀμέσως μέσα ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, θανάτωσε τὴν ἰδέα τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐχει δημιουργηθεῖ ἢ ἐντύπωση ὅτι στὴ Δύση ὑπῆρχε φωτισμὸς καὶ στὴν Ἀνατολὴ σκοταδισμὸς. Καὶ τότε στὴ Δύση θεωρούσαν τὴν Ὁρθοδοξίαν ὡς ὅπιο τοῦ λαοῦ, ὅπως ἀργότερα καὶ ὁ Μαρξισμὸς. Ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησία ὑπῆρξε, μὲ τὴ λατρεία της, τὸ μεγάλο σχολεῖο γιὰ τὸ λαὸ, ἐνῶ στὴ «Φωτισμένη» Δύση ὁ λαὸς ἄκουε τὴν λειτουργίαν στὴ λατινικὴ γλῶσσα, ποὺ ἦταν νεκρὴ γλῶσσα, ἀντιθέτως μὲ τὴν γλῶσσα τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, ποὺ ἦτο καὶ εἶναι ζωντανὴ γλῶσσα γιὰ τοὺς πιστοὺς. Ὁ δυτικὸς φεουδαλισμὸς κράτησε τὸ λαὸ στὸ σκότος ἀφοῦ τὰ πανεπιστήμια ἦταν μόνο γιὰ τὴν ἀριστοκρατία, ἐνῶ στὴ Ἀνατολή, φτωχὰ καὶ πλοῦσια, χωρὶς πληρωμὴ μάθαιναν τὰ παιδιὰ γράμματα.

Μόνον ὁ ἁγ. Κοσμάς ὕδρυσε 210 σχολεῖα.. Κανεὶς δὲν ἀρνεῖται ὅτι ὑπῆρξαν μερικοὶ ἀνάξιοι πατριάρχες. Δὲν μποροῦν οἱ ὑπέρμαχοι τοῦ διαφωτισμοῦ τῆς Δύσεως νὰ κατηγοροῦν γι' αὐτὸ τὴν ἐθναρχοῦσα ἐκκλησία, διότι οἱ πρόγονοὶ τοὺς ἄφησαν τὸ Βυζάντιο καὶ ὅλοι οἱ λόγοι αὐτοὶ καὶ πήγαν στὴ Δύση. Κι' ὅμως ὁ πατριάρχης Γενάδιος ἴδρυσε τὴν Πατριαρχικὴ Ἀκαδημία. Στὴ Μοσχόπολη Βορ. Ἡπείρου, 20 χιλίοι. ἀπὸ τὴν Κορυτσᾶ, λειτουργοῦσε ἡ Νέα Ἀκαδημία καὶ τὸ τυπογραφεῖο, ἀπὸ τὸ 1731 ἕως τὸ 1760, μὲ τυπογράφον τὸν μοναχὸ Γρηγόριο Κωνσταντινίδην, ὁ ὁποῖος τὸ 1767 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Δυραχίου. Τὸ 1913 ὑπῆρχαν στὴν Β. Ἠπείρου 227 ἐκκλησίαι. Σχολεῖα ἀρρένων 241, σχολεῖα θηλέων 111. Μαθητὲς: 15.397, μαθήτριες: 6.678 . Τὸ 1919 στὸ

Άργυρόκαστρο μαθητές και μαθήτριες 12.000 περίπου και στην Κορυτσά σύνολον μαθητών περίπου 10.500.

Τί είναι εκείνο που χωρίζει πνευματικά την «καθ' ἡμᾶς» Ανατολή ἀπὸ τὴ Δύση; Παρὰ τὸ βίωμα! Καὶ τὴ Δύση ἀπὸ μᾶς; ἡ νοησιарχία! Ἡ Φεουδαρχία, τὴν ὁποία θριαμβολογεῖ ὅτι κατέλυσε ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, ἀπλῶς ἄλλαξε μορφή καὶ γέννησε τὰ δύο τέρατα τὸν μαρξισμό καὶ τὸν καπιταλισμό. Μὲ δύο λόγια Ἀναγέννηση καὶ Δυτικὸς διαφωτισμὸς βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη παράδοσή μας. Ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Γέρος τοῦ Μωριά, λέγει: «Οἱ ἐπαναστάσεις τῆς Εὐρώπης εἶναι ἐμφύλιοι πόλεμοι. Ὁ δικὸς μας πόλεμος τὸ 1821 εἶναι δίκαιος, πόλεμος ἔθνος μεῖ ἄλλο ἔθνος».

Τὸ Βυζάντιο δὲν πέθανε ὡς πνευματικὴ δύναμη, ἀλλὰ ζεῖ πάντοτε μέσα στὴν ἐκκλησία του, στὴν Ὀρθοδοξία, ἡ ὁποία εἶναι τὸ ἀληθινὸ Βυζάντιο. Ἐνα ἑκατομμύριο περίπου Ἕλληνες στὴ Ρωσία, οἱ περισσότεροι δὲν γνωρίζουν Ἕλληνικά. Ρωτεῖστε τὸ ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν ἂν ποτὲ διαμαρτυρήθηκε γι' αὐτούς. Θὰ σᾶς γελάσει διπλωματικά. Ὁ Ἴων Δραγούμης γράφει: «Οἱ Ἕλληνες νομίζουν ὅτι τὸ Ἕλληνικὸ κράτος εἶναι ὁ Ἕλληνισμός». Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης γράφει: «Ἡ σημερινὴ Ἑλλὰς δυνατὸν νὰ ὑπηρετεῖ τὴν Ἑλλάδα ὡς κράτος, δὲν τὴν ὑπηρετεῖ ὅμως ὡς ἔθνος». Οἱ ἰδέες τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασεως δὲν ἦταν πρωτότυπες. Λίγα χρόνια πρὶν τίς εἶχε διακηρύξει ἡ Ἀμερικανικὴ Ἐπανάσταση, πιὸ παλιὰ ἡ Ἀγγλία καὶ πίσω εἰς τὴν ἀρχαιότητα οἱ Ἕλληνες. Ὁ Ναπολέων ἔτρεφε τοὺς λαοὺς με ψευδεῖς ἐλπίδες, ἦταν ὁ νέος φεουδάρχης καὶ ἤθελε νὰ ὑποτάξῃ τὴν ἀνθρωπότητα... Διακηρύξεις ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων αὐτονόμως; Χωρὶς σύνδεσμο με τὴν πηγὴ Δημιουργίας τὸν Θεὸν;

Πῶς νὰ σταθεῖ ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση πλάι στ' ἀπομνημονεύματα τοῦ Μακρυγιάννη, πού σὲ κάθε σελίδα ἀναφέρει τὸν Θεὸν κι' ὅλο τὸ κείμενο ἀποτελεῖ ἀριστοῦργημα λαϊκῆς θεολογίας. Σὲ κάθε βῆμα τῆς Ἐθνεγερεσίας προπορεύεται ἡ ἐπίκλησις τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἕλληνικὴ Ἐπανάστασις τοῦ 1821 εἶναι ἀποτέλεσμα μακρᾶς ἀσκήσεως στὴν ἔρημο τῆς αἰχμαλωσίας. Εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐπανάσταση πνευματικὴ.

Μέγας Γέρων, Μέγας διδάσκαλος τοῦ βιώματος εἶναι ὁ Σταυρός, τὸ θεμέλιο τῆς πίστεώς μας. «Ὅπου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκεῖ ἀκολουθεῖ ὡς σκιά, ὁ διωγμὸς καὶ ἡ πάλη» (Ἁγ. Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος). Ἡ πονεμένη Ρωμιοσύνη βιώνει τὸ πνεῦμα τοῦ Σταυροῦ. Αὐτὸ εἶναι ὀρθόδοξη πνευματικότητα, ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Εὐαγγελίου.. Οἱ νεομαάρτυρες μᾶς δεύχνουν τὸν δρόμο.

Δὲν ὑπάρχουν Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι. Ὑπάρχουν Χριστιανοὶ καὶ Ὀθωμανοί. Ἡ ἐθνικὴ συνείδηση λανθάνει ὑπὸ τὴν Χριστιανικὴ. Ταυτότης Χριστιανῶν εἶναι ἡ Ὀρθοδοξία. Ἀνώτερος διδάσκαλος ἀπ' τὸ θάνατο δὲν ὑπάρχει. Μόνον με τὸν Σταυρὸ εἶναι δυνατὸν νὰ ξεπεράσει ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτὸ του, δηλ. τὴν ἀγιότητα. Ὁ ἁγ. Φλαμιάτος καὶ ἁγ. Παπουλάκος βασανίστηκαν κτηνωδῶς ἀπὸ τοὺς Γραικύλους καὶ πέθαναν στᾶ μπουντρούμια. Ἄν εἶχαν μαρτυρήσει κατὰ τὴν Τουρκοκρατία θὰ ἦταν κι' αὐτοὶ νεομάρτυρες, ἀλλὰ προσπαθοῦν οἱ «φωτισμένοι» ν' ἀφανίσουν τὴ μνήμη τους.

Ἡ Ἐθνεγερεσία εἶναι ἔργο τῆς ὀρθοδόξου φιλοκαλλικῆς Πνευματικότητος. Γιατὶ μετὰ τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση φανερώνεται ὁ καπιταλισμὸς καὶ ὁ Μαρξισμὸς καὶ οἱ δύο παγκόσμιοι πόλεμοι; Γιατὶ ἡ αὐτονόμησις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ Θεὸ ἀποθηρίωσε τὸν ἄνθρωπο. Ξέσπασε τὸ κίνημα τῶν «Κολλυβάδων» στοὺς

κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας (Ἄγ. Ὅρος), ὅμως ἐπηρέασε βαθύτατα τὴ ζωὴ ὅλου τοῦ ἔθνους.

Στὰ δημοτικὰ τραγούδια συναντᾶμε τὸ: «δοῦλος τοῦ Θεοῦ λογιόμῃ καὶ κανένα δὲν φοβοῦμαι», ἡ ἴδια αὐτὴ πίστις ἢ ΟΡΘΟΔΟΞΗ πού συνεῖχε ὅλο τὸ Γένος –πλὴν Γραικύλων- ἢ μυστικὴ θεολογία τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ.

Ὅποιος ἀποκόπτεται ἀπ' τὴν παράδοσή του ἀποθνήσκει. Οἱ Γραικύλοι εἶναι χειρόταεροι ἀπὸ τοὺς γενιτσάρους. Στὸ Βυζάντιο ὁ λαὸς συζητοῦσε τὰ δόγματα καὶ τ' ἄλλα Θεολογικὰ θέματα καθημερινῶς καὶ παντοῦ, ὅπως ἐμεῖς μὲ τὴν πολιτικὴν. Ἦταν ἡ ἀπικαιρότης τῆς περιοχῆς. Τὸ ὀρθόδοξο βίωμα τοῦ Μακρυγιάννη τὸν κάνει νὰ ἀντιστέκεται, νὰ μάχεται τοὺς ἀθέους, τοὺς ὑλόφρονες τοὺς ἀπασοὺς τοῦ Δυτικοῦ Ὁρθολογισμοῦ. Τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1983 κυκλοφόρησαν πρώτη φορὰ τὰ «Ὁράματα καὶ θάματα» τοῦ Μακρυγιάννη. Τὸν εἶπαν τρελλό... Δὲν ἀρέσει εἰς τοὺς Γραικύλους ἢ ζωὴ του, τὸ ὅτι κάνει μετάνοιες, τὸ ὅτι ἐξομολογεῖται, κοινωνεῖ, προσεύχεται, νηστεύει... μελετᾷ τὰ ὀρθόδοξα βιβλία. Ὁ Πausanias γιὰ αὐτὴν ξενομανία καὶ ξενολατρεία τῶν Ἑλλήνων ἔγραφε: «Ἕλληνες αἰεὶ ἐν θαύματι τιθέασιν τὰ ἀλλότρια ἢ τὰ οἰκεία» = θαυμάζουν τὰ ξένα παρὰ τὰ δικά τους πράγματα. Ἀπ' τοὺς πασάδες (Ὄθωμανους) τῆς Ἀνατολῆς, στοὺς «πασάδες» τῆς Δύσεως. Εὐστοχα εἶπαν ὅτι αὐτοὶ πού δολοφόνησαν τὸν Καποδίστρια, θανάτωσαν τὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ τότε ἢ Ἑλλάδα πῆρε στραβὸ δρόμο... Γραικυλικὸς πολιτικαντισμὸς. Ἀποκόπτεται ἢ Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο... κεφαλὴ γίνεται ὁ καθολικὸς Ὄθωνας. Βασιλικὸς ἐπίτροπος πάντοτε παρὼν στὴ Σύνοδο ἱεραρχῶν ... 400 καὶ πλέον μοναστήρια ἐρημώνονται ... ὁ διωγμὸς τῶν μοναχῶν. Ἐναντίον τῶν κακῶν τούτων προβάλλουν ἀντίστασις ὁ Φλαμιάτος καὶ ὁ Παπουλάκος... ἀρκεῖ καὶ μόνο τοῦ Μακρυγιάννη ἢ πίστις καὶ ὁ ἠρωϊσμὸς ν' ἀνατρέψη τὰ σχέδια τῶν Γραικύλων πού ἤθελαν ν' ἀγνοηθεῖ ἢ Ὁρθοδοξία ἀπ' τὸ Σύνταγμα... Κινδύνεψε νὰ δολοφονηθεῖ γι' αὐτό, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τὸν ἔσωσε.

Ὁ Παπαδιαμάντης ἀπ' τὸ δικό του μετερίζι βοᾷ: «Νὰ παύσῃ ἢ συστηματικὴ περιφρόνησις τῆς θρησκείας ἀπὸ πολιτικούς, ἐπιστήμονας, λογίους δημοσιογράφους καὶ ἄλλους. Ἡ λεγομένη ἀνωτέρα τάξις νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὰ ἔθιμα τῆς χώρας ... νὰ μὴ περιφρονῇ ὅ,τι παλαιόν, ὅ,τι ἐγχώριον, ὅ,τι Ἑλληνικόν! Νὰ καταπολεμηθῇ ὁ ξενισμὸς, ὁ φραγκισμὸς. Νὰ μὴ νοθεύονται τὰ θρησκευτικὰ καὶ οἰκογενειακὰ ἔθιμα. Τὰ ἐρρείπια τὰ ἐδημιούργησαν οἱ ἀνίκανοι κυβερνητὲς τῆς Ἑλλάδος. ... μᾶς φέρνουν τ' ἀπορρίμματα ἀπὸ τὴν Ἑσπερίαν». Εἶναι προφητικὰ αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Παπαδιαμάντη...

Ὅχι μόνο δὲν κερδίσαμε τίποτα, παρὰ τὰ αἵματα ποῦ ἐχύσαμε, ἀλλὰ ἀπ' τοὺς συμμάχους «φίλους μας» χάσαμε πατρογονικὰ ἐδάφη. Τὴν ἀνατολικὴν Θράκη, πού κατέχει ἢ Τουρκία. Τὴν βόρεια Θράκη (ἢ Ἀνατολικὴ Ρωμυλία), πού ἔχει ἢ Βουλγαρία. Τὴν Βόρειο Ἠπειρο, πού ἔχει ἢ Ἀλβανία... ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ρωσίας, τῆς Ἀλεξανδρείας... τῆς Κων/λεως... Ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφή... οἱ χιλιάδες Ἕλληνες τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας πού μεθοδικὰ ἐκσλαβίζονται... ἀπειλοῦνται τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου. Ὁ πανεπιστημιακὸς καθηγητὴς Δ. Βερναρδάκης στὸ ἔργο του «Καποδίστριας καὶ Ὄθων. Ἱστορικὲς ἀναμνήσεις», γράφει: «...ἀφήκαμεν πᾶν ὅ,τι ἐκληρονομήσαμεν παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μετεπηδήσαμεν δι' ἐνὸς βιαίου ἄλματος εἰς τὸ μέσον τῆς Εὐρώπης τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ... ἀπηνήθημεν τὸ πάτριον θρήσκευμα καὶ ἐλατρεύσαμεν τὴν θεότητα τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ... παρ' ἡμῖν ἢ πίστις εἰς Χριστὸν ψυχορραγεῖ. Ἀφήκαμεν τὴν πάτριον δίαίταν καὶ ἐνδυμασίαν καὶ ἐδανίσθημεν τῶν Φράγκων

...άφήκαμε τὴν ἔθνικὴ ποίηση καὶ φιλολογία καὶ ἔδανείσθημεν τὰ γαλλικὰ μυθιστορήματα ... ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι ὁσάκις ξένος πολιτισμὸς εἰσέρρευσε βιαίως εἰς ἔθνος, οὐδέποτε εἶχεν ἀγαθὰ ἀποτελέσματα. Ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς δὲν εἶναι ἀρμόδιος εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος». Ἡ οἰκογένεια ὡς συνισταμένη ὄλων τῶν ἀξιῶν τῆς ζωῆς εἶναι στὸ στόχο τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων. Ὁμοίως καὶ ἡ Ἐκκλησία ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἡ κιβωτὸς σωτηρίας τοῦ γένους μας. Ὁ πατριώτης σήμερα ἔχει γίνεῖ μὲ τὴν προπαγάνδα ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ, πρόσωπο ἐπικίνδυνον ... Τὸ ξήλωμα τῶν ἑλληνικῶν ἀξιῶν συνεχίζεται μὲ τὴ γλῶσσα ... Ὁ ἀποπροσανατολισμὸς ἀπὸ τὶς ἀξίες καὶ τὰ ἰδανικὰ τοῦ ἔθνους προκαλεῖ ἀνεπανόρθωτη ζημιὰ. Γίνονται «διορθώσεις» ἱστορίας στὰ βιβλία μέσης ἐκπαίδευσης, ἀπιδιώκεται ἀποκοπὴ ἀπ' τὸ παρελθόν ... Οἱ ἀντιδράσεις ἀτόμων ἢ ομάδων εἶναι ἀνεπαρκεῖς ... Ἡ χώρα μας ... οἱ διανοούμενοι τοῦ τόπου μας, στὸ σύνολό τους, ἀκολουθοῦν τὸν ψευδοπροοδευτισμὸ, ὅπως καὶ στὴ Ρωσία πρὶν τὸ 1917 ἢ πρὶν τὴν ἄλωση τῆς πολέως τὸ 1453, ποὺ πρόδωσαν τὴν πίστη τους.

Τὰ λόγια τοῦ Θεοδ. Κολοκοτρώνη: «Πρέπει νὰ φυλάξετε τὴν πίστη σας καὶ νὰ τὴ στερεώσετε, διότι ὅταν ἐπιάσαμε τὰ ἄρματα, εἶπαμε πρῶτα ὑπὲρ Πίστεως καὶ ὑπὲρ Πατρίδος» φανερώνουν τὸν χαρακτήρα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Καὶ ὁ Κοραῆς εἶπε τὸ ἀξιόλογο: «... ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ὁδηγεῖται ἀπὸ τὰς σκιὰς τῶν ἀγίων μαρτύρων». Οἱ Μακεδονομάχοι μοσχοβολοῦν Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλλάδα. Οἱ Βούλγαροι κάτω ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸ κάλυμμα εἶχαν πολιτικούς σκοπούς. Ἐπικεφαλῆς τῶν Ἑλλήνων Μακεδονομάχων ἦτο τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Οἱ Βούλγαροι μὲ προσάτη τὴ Ρωσία προσπάθησαν νὰ πραγματοποιήσουν τὰ ἐπεκτατικὰ τους σχέδια κδὶ στὴ Μακεδονία, ἀφοῦ ἤδη εἶχαν ἀρπάξει πραξικοπηματικῶς τὴ Βόρειο Θράκη, δηλ. τὴν Ἑλληνικωτάτη Ἀνατολικὴ Ρωμυλία ... Οἱ ἐχθροὶ τοῦ γένους μας, ὅπως κι' ἐδῶ στὴν περίπτωσι τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, πλήττουν πάντοτε τὴ ρίζα, δηλ. θρησκεία καὶ ἀγία μας παράδοσι. Στὸ στόχαστρο παραμένει πάντοτε ἡ Ἐκκλησία. Οἱ ἄρχοντές μας ἐπιδεικνύουν καὶ δειλία ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, φραγκοφέρνουν, δὲν πιστεύουν καὶ δὲν τηροῦν τὰ χριστιανικὰ τους καθήκοντα ... Ἡ ἀθεία ἀποτελεῖ θεμέλιο λίθον τῆς «φιλοσοφίας» των, ποτὲ δὲν τὸ ὁμολογοῦν ἀπ' τὸν ἐξώστη τῶν προεκλογικῶν ὁμιλιῶν ... Ὁ ἀγ. Κοσμάς ὁ Αἰτωλός: «... Τὸ κορμὶ σας ἄς τὸ καύσουν, τὰ πράγματά σας ἄς σᾶς τὰ πάρουν. Ψυχὴ καὶ Χριστὸς σᾶς χρειάζονται. Αὐτὰ τὰ δύο δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ σᾶς τὰ πάρη, ἐκτὸς καὶ τὰ δώσουμε μὲ τὸ θέλημά μας».

Νὰ γιατί βάλλεται ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸ καὶ τὸν κομμουνισμὸ ... Γιατὶ δὲν θέλουν τὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Ἐλευθερία. Τὸ θέμα εἶναι ἐμεῖς νὰ πετάμε στὸ καλάθι τῶν ἀχρήστων τὴν Ὁρθοδοξία. Τὸ δεύτερον 1821, λοιπόν, δὲν εἶναι οἱ πόλεμοι τοῦ 1912-1913, ἀλλὰ ὁ Μακεδονικὸς Ἀγῶν. Τὸ πατριαρχεῖο Κων/λεως εἶχε ν' ἀντιμετωπίσει καὶ τὴν Ρουμανικὴ προπαγάνδα, ποὺ ἔπесαν θύματα. Ὅμως ἡ πλειοψηφία τῶν Βλάχων (=Ρουμάνων στὴ Μακεδονία) στάθηκαν στὸ πλευρὸ τῶν Μακεδονομάχων καλοὶ συνεργάτες. Τὸ 1906 δολοφονήθηκε ὁ ἐπίσκοπος Κορυτσᾶς, Φώτιος, θανατώθηκε καὶ ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς τοῦ φόνου, ὁ Κωστούρης, ποὺ στὶς τσέπες του ἦ ἀστυνομία βρῆκε ρουμανικὰ χρήματα.

Ὁ Μῆτρος Βλάχος, ποὺ πρόδωσε στοὺς Τούρκους τὸν Παῦλο Μελά, εἶχε «Βλάχικη τσέτα», δηλ. συμμορία καὶ ἦταν ἀδίστακτος κτηνάνθρωπος. Ρουμανίζοντες ἐδολοφόνησαν τὸν Μακεδονομάχον καπετὰν Ἄγρα. Ὁ

οίκουμενικός πατριάρχης Ίωακείμ ὁ Γ' μπήκε στὸν ἀγῶνα πάνοπλος, μὲ τὸ Σταυρὸ καὶ μὲ τὸ τουφέκι. Ἀντικατέστησε τοὺς Μητροπολίτας τῆς Μακεδονίας μὲ νέους καὶ ἀγωνιστάς. Στὸ ἐλληνικότατο Μοναστήρι τοποθετεῖται τὸ 1903 ὁ Μητροπολίτης Ίωακείμ Φορόπουλος. Ἀπ' τὴν ώραία Πύλη τοῦ ναοῦ βοᾷ: «Δὲν σᾶς συμβουλεύω ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ ... ἀλλὰ ὀφθαλμοὺς ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντας ἀντὶ ὀδόντος».

Ὅταν ὁ Κρητικὸς Μανώλης Κατσίγαρης ἦλθε ἀπ' τὴν Κρήτη καὶ ἔγινε καπετάνιος Μακεδονομάχος στὴ συνάντησή του μὲ τὸν μητροπολίτη Στέφανο Βοδενῶν, ἐνῶ εἶχε δισταγμὸ, «γιὰ τὸ τί συμβουλὲς θὰ μου δώσει ἓνας δεσπότης...», ἄκουσε τὸν ἐπίσκοπο Στέφανο νὰ τοῦ λέγει: «Καλὸς εἶσαι, Μανώλη, μὰ δὲν σφάζεις ὅσο πρέπει». Ὁ Μανώλης ξαφνιάστηκε, γονάτισε καὶ τοῦ φίλησε τὸ χέρι. Ὁ μητροπολίτης Γρεβενῶν, Αἰμιλιανὸς Λαζαρίδης, δολοφονήθηκε ἀπὸ Ρουμανίζοντες τὴν 1-Ὀκτ.-1911.

Εἶναι δεκάδες οἱ Ἱεράρχες καὶ οἱ ἱερεῖς ποὺ προσέφεραν μεάλες ὑπηρεσίες στὸν Μακεδονικὸ ἀγῶνα. Ὁ παπᾶ Κων/νος ἀπ' τὸ Νερέτι δολοφονήθηκε ἀπ' τοὺς Βουλγάρους κομιτατζῆδες τὸ 1902, ὅταν λειτουργοῦσε. Ὁ παπαδημήτρης Οἰκονόμου, καθὼς καὶ ὁ ἱερεὺς Οἰκονόμος ἀπ' τὸ Βογατσικό, ἔπεσε μαχόμενος. Ἐδολοφονήθησαν ἀπὸ Βουλγάρους κομιτατζῆδες. Ὁ π. Κων/νος ἀπ' τὸ χωριὸ Σκοπιὰ Φλωρίνης δολοφονήθηκε τὸ 1905, μέσα στὸ ναό, ἀπὸ τὸν Στοϊνίτσου, συγχωριανό του, πράκτορα τῶν Βουλγάρων.

Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνηση τὸ 1903 δηλώνει: «Ἡ δολοφονία εἶναι τὸ κυριότερο ὄπλο τῶν Βουλγάρων. Κατὰ χιλιάδες ἐφονεύθησαν οἱ Ἕλληνες ... ληστεῖαι, βασιανιστήρια ἱερέων, ἰατρῶν, ἀθῶων, διδασκάλων κατακρεουργήσεις, ἐμπρησμοὶ ναῶν, γενικὴ τρομοκρατία, πλημμύρα αἵματος». Ὁ Μακεδονομάχος παπα-Δημήτριος Παπανικολάου ἀφηγεῖται: «Δὲν ξεχνῶ τότε ποὺ ἤμουν ἀναγκασμένος στὸ ἓνα χέρι νὰ κρατῶ τὸ θυμιατὸ καὶ στὸ ἄλλο τὸ πιστόλι. Κάτω ἀπὸ ἀγία τράπεζα κρύβαμε τὰ ὄπλα μας. Ὁ Βούλγαρος παραφύλαγε νὰ μᾶς κάνει κι' ἐμᾶς Βουλγάρους καὶ τὸν τόπο μας Βουλγαρία. Ἡ Μακεδονία εἶναι Ἑλληνική. Ἡ πατρίς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, μὲ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Οἱ Ἕλληνες ἔσωσαν τὴν ἐθνικὴ των συνείδηση μέσα στὰ μοναστήρια καὶ τὰ κρυφὰ σχολεῖα. Ἀπὸ τὸ 1900 ἄρχισαν οἱ ἔνοπλες βουλγαρικὲς συμμορίες καὶ ἴδρυσαν σχολεῖα Βουλγαρικὰ γιὰ νὰ ἐξαφανίσουν κάθε Ἑλληνικὴ ἐκδήλωση. Στὴ Θεσ/κη ὑπῆρχε τὸ Ἑλληνικὸ προξενεῖο, ὅπου κατέφευγαν οἱ διωκόμενοι Μακεδόνες. Κατέφυγα κι' ἐγὼ καὶ ἔδωσα πληροφορίες γιὰ τοὺς τρομοκράτες Βουλγάρους. Μέσω τοῦ προξενείου ἐφοδιάζα ὄπλα καὶ χρήματα τοὺς δικούς μας ποὺ ἦσαν στὰ ἀνταρτικὰ σώματα. Τὸν Παῦλο Μελᾶ τὸν δεχθήκαμε ὅλοι σὰν ἀπελευθερωτὴ ... μετὰ τὸν θάνατό του συνεχίστηκε πιὸ ἄγριος ὁ ἀγῶν, ἡ θέσις τῶν Ἑλλήνων διαρκῶς ἐκαλλιτέρευε. Τὸ 1908 οἱ Νεότουρκοι μὲ τὸ νέο σύνταγμα τοὺς μᾶς ἀπηγόρευσαν τὴν ὀπλοφορία καὶ διέλυσαν ὅλα τὰ ἀνταρτικὰ σώματα.

Μερικοὶ -εὐτυχῶς μερικοὶ- σημερινοὶ ἐκπαιδευτικοὶ μεταβλήθηκαν σὲ βουλγάρους κομιτατζῆδες καὶ κατακρεουργοῦν τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια τοῦ Γένους καὶ τὴν πίστη, μὲ τὰ φονικὰ ἐκεῖνα σχολικὰ βιβλία. Ὁ μητροπολίτης Καστοριᾶς Γερμαν[ος Καραγαγγέλης, ἡ ἐπιφανέστατη μορφή τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, ἔδρασε ἀμέσως. Οἱ βούλγαροι τρομοκράτες ἔσπερναν τὸν θάνατο καὶ τὸν τρόμο στὴ περιοχὴ, δάσκαλοι καὶ ἱερεῖς ἐγκατέλειπαν τὶς θέσεις τους. Στὴν ψυχῇ τοῦ ἐπισκόπου Γερμανοῦ ἀντηχοῦσε ἡ ἱστορικὴ φωνὴ τοῦ Κανάρη ποὺ ἔλεγε: «Κωνσταντῆ, πρέπει νὰ πεθάνεις», «Γερμανέ, πρέπει νὰ πεθάνεις», ἱερὴ

απόφαση! **Αύθυπέρβαση**. Έπρεπε να δράσει μόνος του, στρατολογεί παλλικαριών, δημιουργεί δίκτυο πληροφοριών ... παρακολουθεί τον αρχικομιτατζή Τσακάλωφ, που πήγε μυστικά στην Αθήνα για αγορά όπλων ... Ο Καραβαγγέλης είχε επικοινωνία με άλλους μητροπολίτες, διατηρούσε μυστική αλληλογραφία μ' αυτούς και γνωρίζει από δικούς του ανθρώπους την κίνηση του Τουρκικού στρατού. Είναι υπέροχος διπλωμάτης, προσεγγίζει τους Τούρκους και μ' αυτό παίρνει βοήθεια. Το Έλληνικό κράτος επιμένει στην πολιτική «απόγυου στάσεως», διὰ τοῦτο ὁ Γερμανὸς Καραβαγγέλης βασίστηκε στις σχέσεις του με ιδιώτες Έλευθέρου Ελλάδος, ὅπως τὸν Παῦλο Μελά και τὸν Ἴωνα Δραγούμη. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἥρωες! Ὁ Ρῶσος θεολόγος, π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ, λέγει: «Ὁ Ἑλληνισμὸς ὀλοκληρώθηκε μέσα στην Ἐκκλησία». Οἱ σημερινοὶ νεωτεριστὰ ποιά γνώμη ἔχουν;

Ὁ Διονύσιος Σολωμός, σ' ἐπιστολή του πρὸς τὸν Γ. Τερτζέτη, γράφει: «Καλὸ εἶναι νὰ θεμελιώνεται κανεῖς στὰ δημοτικὰ-κλέφτικα τραγούδια, ἀλλὰ δὲν εἶναι καλὸ νὰ σταματᾷ ἐκεῖ. Πρέπει νὰ ὑψώνεται κατακόρυφα». Μεγαλοφυῆς διατύπωση αὐτῆ τοῦ Σολωμοῦ! Τὸ δημοτικὸ τραγούδι εἶναι ἡ πνευματικὴ ἀντίσταση τοῦ λαοῦ κατὰ τῆς φθορᾶς. Ἡ προέλευση τοῦ γνησίου δημοτικοῦ τραγουδιοῦ εἶναι ἀσκητικὴ. Μ' αὐτὸ συνεχίζουν νὰ τραγουδοῦν οἱ νεκροὶ ὄλων τῶν αἰώνων, οἱ πρὸ αἰώνων ζωντανοὶ κι' ὄχι οἱ πρὸ αἰώνων νεκροὶ. Ἀθληση και ἀνάβαση ἀπὸ τὰ **ἔδω** στὰ ἐπέκεινα κ' ὄχι λαϊκίστικα ντέρτια τῶν νυχτερινῶν κέντρων, ὅπου σατανικῶς ἐκπορνεύουν τὸ σῶμα του και τὴν ψυχὴ του. Μαζὶ μὲ τὸ σπαθὶ ὁ λαὸς ζώνεται και τὸ τραγούδι. Ὅταν δὲν γίνεται παιάνας στὴ Σαλαμίνα, δοξαστικὸ στὴ Θεοτόκο μετὰ τὴ νίκη κατὰ Ἀβάρων, γίνεται θούριος τοῦ Ρήγα Φεραίου ἢ μοιρολόγι και ὕμνος στὰ χεῖλη τῶν κλεφτοαμαρτωλῶν ... Χαρὰ μὲ χέροντες και θρῆνος μὲ τοὺς πονεμένους. Ἐνα κλέφτικο τραγούδι τῶν Μακεδονομάχων: «Δὲν λαλεῖς γλυκό μου ἀηδόνι ... νὰ ξυπνήσεις τὸ γυιό μου, ποῦναι στὰ βουνά ... νὰ τοῦ πείς νὰ θυμᾶται τὴν εὐχὴ τῆς μάνας του. Ἄν δὲν διώξει τοὺς Βουλγάρους ἀπ' τὴν ἁγία μας τὴ γῆ, τὴ Μακεδονία μας, παιδί μου δὲν τὸν ἔχω πιά, μάνα του δὲν εἶμαι πιά». Τὸ Μανιάτικο δίστυχο δημοτικὸ: «Πὲς του νὰ κάθητ' ἐκειδὰ, κ' νὰ φυλάει τὸ σύνορο. Ποὺ νὰ γνωρίζει ἡ ἀθῶα κ' ἀνύποπτη Μανιάτισσα ὅτι τὸ σύνορο ἔφθασε στὰ Ἐξάρχεια, στὴν Ὀμόνοια, στὸ Πολυτεχνεῖο, μέσα στὰ σχολεῖα, στὶς σχολές, μέσα στὰ σπίτια μας!!

Ἡ ἐφημερὶς «Ριζοσπάστης» ἐνοχλήθηκε τὸ 1981 διὰ τὶς πρωτοβουλίες Ἐκκλησίας γιὰ τὴν Βόρειο Ἠπειρο. Δὲν θεωρεῖ ὁ «Ριζοσπάστης» σοβαρῆ ὑπόθεση τὴν Ἀλότρωτη Ἠπειρο μὲ τὶς 400.000 ἀδελφούς μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ πολιτικὴ τοῦ «Ριζοσπάστη». Ἄς μᾶς εἰπεῖ τὸ Κ.Κ.Ε. ἂν εἶναι ἀκόμη ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας τῆς Μακεδονίας ποὺ σημαίνει οὐσιαστικὰ παράδοση στοὺς Σλαύους. Καὶ ἡ «δημοκρατικὴ» ἐφημερὶς «Ἐλευθεροτυπία» σὲ σχόλιο μὲ τίτλο «Σκοτεινοὶ πατριῶτες» καλύπτει ἀπόλυτα τὶς Ἀλβανικὲς θέσεις και θεωρεῖ «κύκλους ἀνωμαλίας» αὐτοὺς ποὺ ὀργάνωσαν τὸ συλλαλητήριο στὴ Φλώρινα γιὰ τὴν Βόρειο Ἠπειρο.

Και ὁ ἐπίσκοπος Κουίτσης ὀργάνωσε ἐκδηλώσεις ὑπὲρ Βορειοηπειρωτῶν ... οἱ ναοὶ εἰς Β. Ἠπειρο ἔγιναν ἀποθηκὲς και μουσεῖα, χωρὶς σχολεῖα, χωρὶς θρησκεία, ἀβάπτιστος ὁ λαὸς ... μαρτυρικὴ ζωὴ ... διώξεις ἀπελάσεις ... χιλιάδες ἀδελφούς ὑποχρέωσαν νὰ φύγουν στὸ ἐξωτερικὸ. Εἶναι οἱ «ἐμιγκρέδες φασίστες» τοῦ «Ριζοσπάστη» και «οἱ σκοτεινοὶ πατριῶτες» τῆς Ἐλευθεροτυπίας. Αὐτοὶ μὲ τὶς θεωρίες ὅτι δὲν ὑπάρχουν πατρίδες, δὲν

υπάρχουν σύνορα έκτος τῆς «μαῖς Ρωσίας» ... καλοπερνάνε τ' ἀδέλφια μας στὸν παράδεισο τοῦ Κομμουνισμοῦ ... μὴν ἀκοῦτε τοὺς φασίστες ... ἡ Βόρ. Ἡπειρος δὲν ἦταν ποτὲ μέρος τῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος ... Αὐτὴ εἶναι ἡ πλύση ἐγκεφάλου...! Φυσικὰ δὲν μᾶς λένε γιὰ τοὺς ἀτελείωτους πολέμους τῶν κομμουνιστικῶν λαῶν τῆς Ἀσίας γιὰ ἐδαφικὲς διαφορὲς. Στὴ Βουλγαρία μὲ τὸν ἔορτασμό τῶν χιλίων ἔτων τοῦ Βουλγαρικοῦ κρ;τους ἀκούστηκε τὸ φοβερὸ ψεῦδος ὅτι οἱ ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, οἱ φωτιστὲς τῶν Σλαύων, ἦταν Βούλγαροι. Στὴν Γαλλικὴ ἐφημερίδα «Λεμόντ» (9-9-1981) ἄρθρο ἀναφέρει ὅτι οἱ ἅγιοι αὐτοὶ ἦσαν Βούλγαροι. Καιρὸς εἶναι ὁ καθένας νὰ μάθει τὴν ΑΛΗΘΕΙΑ.

Ὁ Παπαδιαμάντης καὶ ὁ Μωριτίδης λόγω τῆς πέστεῶν τους χλευάζονται ἀπὸ τοὺς νεωτεριστὰς. Ἄν εἶναι μία φορὰ ὁ Παπαδιαμάντης «ὁ ἅγιος τῶν γραμμάτων μας», ὁ Μωραιτίδης εἶναι δέκα. Ἀπεβίωσε μοναχὸς μὲ τὸ ὄνομα «Ἀνδρόνικος». Ὁ Ἀλέξανδρος Μωραιτίδης νέος ἤθελε νὰ γίνεῖ μοναχός. Ὁ θεῖος του ἐκ Σκιάθου γέροντας Διονύσιος, μοχαχός, τὸν προέτρεψε νὰ μὴ γίνεῖ, ἀλλὰ νὰ συνεχίσει στὸ σχολεῖο, νὰ μάθῃ γράμματα ... ἔτσι ἔγινε λογοτέχνης. Ἀπὸ τὸ ἔτος 1911 ἀφοσιώνεται στὴν ἐκκλησιαστικὴ φιλολογία. Τὸ 1914 γίνεταῖ μοναχὴ ἡ γυναίκα του, μὲ τὸ ὄνομα Ἀθανασία. Συχνὰ ἔρχεταῖ προσκύνημα εἰς τὸ ἍΓΙΟΝ ὍΡΟΣ καὶ θὰ τελειώσει τὸν ἐγκόσμιο βίον του ὡς μοναχός Ἀνδρόνικος. Αὐτὸς ὁ Γέροντας Διονύσιος ἦτο αὐστηρὸς μοναχός, 30 ἐτῶν συσταίνει σχολεῖο στὴ Σιάθο καὶ διδάσκει ἀμισθεὶ τρία ἔτη. Ὁ Γέροντας Διονύσιος ὅπου πήγαινε ἔκτιζε παντοῦ μοναστήρια, τὰ θεωροῦσε κέντρα πνευματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ, σταθμοὺς ἀναψυχῆς, πνευματικὰ σχολεῖα.

Ὁ Φώτιος Κόντογλου (1896-1965), ὅπως συνέβη καὶ μὲ τὸν Παπαδιαμάντη, ἐπανασυνδέει τὸ κομμένο νῆμα τῆς ἀληθινῆς λογοτεχνικῆς καὶ πνευματικῆς παράδοσης τοῦ τόπου. Ὁ Κόντογλου εἰσέγαλε στὴν Ἑλλαδικὴ ζωὴ καὶ στὸ Ἑλλαδικὸ κατεστημένο ὡσὰν κουρσάρους ... Δὲν ἀκολουθεῖ τοὺς «παραδοσιακοὺς» νόμους τοῦ πεζοῦ λόγου οὔτε τοὺς μοντέρνους ... ἔχει τὸ θεῖο χάρισμα κ' ἀντλεῖ ἀπὸ τὴν ἴδια πηγὴ ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως ... Οἱ ἱστορίες ποὺ γράφει δὲν **θάταν** τίποτε χωρὶς τὴ γλῶσσα τοῦ Κόντογλου ... Κανένα ἔργο του δὲν ἔχει τὴ σύνθεση τῶν εἰδῶν τοῦ ἐντέχνου λόγου ... εἶναι ὀρθόδοξος ἀγιογράφος κ' ἔγινε ἀναγεννητῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ πεζοῦ λόγου. Δὲν εἶναι **ἀπλᾶ** ὀρθόδοξος, εἶναι ΕΛΛΗΝΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ.

Τὸ ὑλικὸ ποὺ ἐκμεταλλεύτηκε ὁ Φώτιος εἶναι ζωντανὲς ἱστορίες ἀπὸ τοῦ συμπατριῶτες του, Μικρασιάτες. Οἱ θαλασσινὲς ἱστορίες του εἶναι ἱστορίες τῆς Ρωμιοσύνης ἀπ' τὴν Ἀργὼ ὡς τὰ σημερινὰ δεξαμενόπλοια. Δὲν γράφτηκε ποτὲ σὲ σωματεῖα καὶ καλλιτεχνικοὺς συλλόγους ... δὲν ἀνῆκε σὲ πολιτικὰ κόμματα. Ἐλεύθερος ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια αὐτὰ πάθη ἀπέδιδε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.

Τὸν ἀλληθινὸ Κόντογλου, μὴ ψάχνετε, δὲν θὰ τὸν βρῆτε στὴν ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, ἀλλὰ στὸ Συναξάρι τῆς Ρωμιοσύνης, στὸ συναξαριστὴ τοῦ Γένους μας, ἐκεῖ ἔχει τὴ θέση του, δίπλα στὸν Μακρυγιάννη, τὸν Παπουλάκο, τὸν Φλαμιάτο, τὸν Παπαδιαμάντη, τὸν Μωραιτίδη.

«Οἱ διανοούμενοι –γράφει κάπου– κάνουν πάντα τὸν ἄπιστο γιὰ νὰ δείξουν πὼς εἶναι βαθυστόχαστοι, ἐνῶ εἶναι πολὺ ρηχὲς ψυχές, ἀγαποῦν τὴ δόξα καὶ τὴς πρωτοκαθεδρίες, στενοχωροῦνται ἂν δὲν τοὺς παινεύουνε ...» ... «Σήμερα εἶναι πολὺ σπάνιοι οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἔχουνε ἀληθινὴ πνευματικὴ ἀξία καὶ ποὺ ἀγαποῦν νὰ 'ναι στὴν ἀφάνεια ...»

Ὁ Κόντογλου γεννήθηκε στὶς Κυδωνίες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (Αἰβαλί). Ὁ θεῖος του εἶναι ἠγούμενος στὴ μονὴ τῆς ἀγ. Παρασκευῆς. Τὰ παιδικὰ του χρόνια στὸ Αἰβαλί καὶ στὴ μονὴ αὐτὴ σημάδεψαν τὴ ζωὴ του ... ὅπως σχεδὸν ὅλοι μας αὐτοεπαναλαμβάνουμε τὰ παιδικὰ μας χρόνια ... Σπούδασε στὴ σχολὴ καλῶν τεχνῶν στὴν Ἀθήνα ... μετὰ φεύγει γιὰ τὸ Παρίσι καὶ εἰκονογραφεῖ βιβλία. Ἐπιστρέφει τὸ 1919 στὸ Αἰβαλί. Διορίζεται καθηγητὴς γαλλικῆς καὶ ἱστορίας τῆς τέχνης στὸ Παρθεναγωγεῖο.

Τὸ 1922 ἔρχεται πρόσφυγας στὴν Ἀθήνα. Τὸ πρῶτο του ἔργο, «ὁ κουρσάρος Πέδρο Καζᾶς», προκάλεσε ἠλεκτροσὸκ στὴ λογοτεχνικὴ ζωὴ τῆς Ἀθήνας. Ἡ πεζογραφία μας τρέφεται, συστρυφῶς, σήμερα μὲ τὰ λογοτεχνικὰ ὑποπροϊόντα τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Ἡ παράδοση γιὰ τὸν Κόντογλου δὲν εἶναι μὲ κανένα τρόπο παρελθόν. Εἶναι παρὸν καὶ μέλλον. Ἐπολέμησε μὲ ἀκαμπτη μαχητικότητά τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως. Ὁ Κόντογλου εἶτε γράφει γιὰ ληστὲς καὶ πειρατὲς, εἶτε γιὰ ἀγίους εἶναι ὁ ἴδιος. Γιατὶ μέσα στὸν ἄνθρωπο παλεύουν ὅλοι τοῦτοι καὶ στὸ τέλος κάποιος νικάει. Στὸν Κόντογλου νικήσανε οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀσκητᾶδες. Γράφει: «Ἡ τέχνη εἶναι χάρισμα μεγάλο, εἶναι ὅμως καὶ χρέος μεγάλο. Ἀγῶνας μέγιστος καὶ ἔσχατος». Πάλεψε μέσα του ἡ Ρωμιοσύνη μὲ τὸ κακὸ, νίκησε ἡ Ρωμιοσύνη. Ἡ θεϊκὴ δύναμη τῆς παράδοσης εἰς τὰ ἔργα τοῦ Κόντογλου ξεδιψᾷ τὸν ἀγωνιζόμενον χριστιανό.

«Τὸ πρῶτο χαρακτηριστικὸ τῆς Ὀρθοδοξίας ποὺ θέλουμε νὰ ὑπογραμμίσουμε εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία ταυτίζεται, σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν πίστη καὶ τὴν λατρεία, μὲ τὸν ἀρχέγονο χριστιανισμό. Τὸ παράδοξο ὅμως κι ἀπόλυτα αυθεντικὸ εἶναι ὅτι, ἐνῶ ἀποτελεῖ οὐσιαστικὰ τὴν συνέχεια τῆς πίστεως, τῆς λατρείας καὶ τῆς πνευματικότητος τῆς ἀδιαίρετης Ἐκκλησίας τῶν πρώτων αἰώνων, ἐν τούτοις συνεχίζει νὰ ἀνταποκρίνεται κατὰ ἓνα τέλειον τρόπο στὶς πνευματικὰς ἀνάγκες καὶ ὄλων ἐκείνων τῶν λαῶν ποὺ τῆς παρέμειναν πιστοί»

Ὁ Εὐλόγιος Κουρίλας γεννήθηκε στὴ Ζήτσιτα Κορυτσᾶς καὶ τὸ 1937 ἐγένετο μητροπολίτης Κορυτσᾶς. Τὸ Βορειοηπειρωτικὸ παραμένει ἐκρεμμὲς λόγω ἀντιδράσεως τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Προπολεμικῶς φόνισσες τῆς Β. Ἠπείρου εἶναι ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ἰταλία, ποὺ δημιούργησαν τὸ Βορειοηπειρωτικὸ ζήτημα, ἀφοῦ οἱ 4 ὑπουργοὶ ἐξωτερικῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων στὴ διάσκεψι 30-8-1946 δὲν ἔδωσαν λύση. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, Μολότωφ, πρόβαλε ζωηρὲς ἀντιρρήσεις. Ἡ Ἑλλάς, δυσικά, δὲν ὑπέγραψε τὴ συνθήκη Εἰρήνης μὲ τὴν Ἀλβανία καὶ ἔκτοτε οἱ δύο χῶρες εἶναι σὲ ἐμπόλεμη κατάσταση. 29 Ἰουλίου 1946 ἡ Ἀμερικανικὴ Γερουσία υἱοθέτησε Παμφηφεῖ ψήφισμα ποὺ προέβλεπε τὴν παραχώρησι Βορ. Ἠπείρου στὴν Ἑλλάδα. Ἐπίσης καὶ τὰ Δωδεκάνησα. Τὰ σύνορα τῆς Ἀλβανίας «ἐτέθησαν ὑπὸ διεθνῆ ἀναθεώρησι» γιὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους, ἐνῶ ἡ ἐξόριστη στὸ Καῖρο Ἑλληνικὴ Κυβέρνησι στὶς 12 Ἰουν. 1942 ἔθετε τὸ Βορειοηπειρωτικὸ ἐνώπιον τῶν Συμμάχων. Ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἦτο ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἀμερική. Τὴ λύση μετὰ τὸν Β. Παγκόσμιον πόλεμον ἐμπόδισε ἡ Σοβιετικὴ ἔνωσι.

Ὁ π. Εὐλόγιος Κουρίλας μοναχὸς ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος μπῆκε στὸν Μακεδονικὸ ἀγῶνα, δημιούργησε τὸ 1908 δικό του ἀνταρτικὸ σῶμα, ἦτο καὶ σπουδαῖος λόγιος, Πολυγραφότατος συγγραφεὺς καὶ καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Μοναχὸς ἐγένετο στὴ μονὴ Φιλοθέου στὸ Ἅγ. Ὄρος, ἀργότερα πῆγε στὴ Μονὴ μεγίστης Λαύρας τοῦ ὁσ. Ἀθανασίου Ἀθωνίτου, σπουδάζει ἐν συνεχείᾳ στὴν Ἀθωνιάδα σχολή, στὴν Σολῆ τοῦ Γένους στὴν Κων/πολὴ καὶ στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν.

Τὸ 1912-1913 ἡ Κουρίλας μάχεται στὴ Χαλκιδική, ἐπικεφαλῆς ἀντάρτικου σώματος μὲ μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς. Ἡ Βορ. Ἡπειρος τὸ 1912-1913 ἐλευθερώνεται, ἡ Ἑλληνικὴ σημαία κυματίζει παντοῦ. Ἡ Ἰταλία καὶ Αὐστρία εἶναι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἑλλὰς ἐκαλείτο νὰ διαλέξει μεταξὺ νήσων Αἰγαίου καὶ Βορ. Ἡπείρου. Τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα ἀποχωροῦν ἀπὸ τὴν Β. Ἡπειρο. Ἡ ἐπαναστατικὴ Κυβέρνηση στὶς 17-2-1914 ὑψώνει τὴ σημαία τῆς Αὐτονομίας Ἡπείρου. Πτὶν τὴν δημιουργία Ἀλβανικοῦ κράτους, τὴν 29-6-1913, ἡ Ἡπειρος ἦτο ἐνιαία. Τότε στὸ Λονδίνο ἐν ἀγνοία τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε ἐθνικὴ συνείδηση, δημιουργήθηκε τὸ κράτος αὐτό, ἐνῶ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς προχωροῦσε ἕως τὴ λίμνη Ἀχρίδος. Ἡ Ἰταλία, ἀρχὲς Μαρτίου τοῦ 1913, ἀντιδρᾷ λυσσώδῶς καὶ οἱ Μεγάλαις Δυνάμεις ἐκβιάζουν τὴν Ἑλλάδα μπροστὰ στὸ νὰ χάσει τὸ Αἶγαῖο καὶ ἀφήνει τὴν Βόρειο Ἡπειρο. Τὸ πρωτόκολλο Κερκύρας (17-5-1914) ἀναγνωρίζει τὴν Ἑλληνικότητα τῆς Β. Ἡπείρου, ἡ ὁποία κηρύσσεται αὐτόνομος μὲ ἡγεμόνα τὸν Γουλιέλμο Βΐδ. Ὁ Γουλ Βΐδ ἐνῶ φθάνει στὴν Ἀλβανία ἀμέσως ἀναχωρεῖ, διότι κηρύσσεται ὁ Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Ἡ Ἑλλὰς ἀνακαταλαμβάνει τὴν Β. Ἡπειρο. 29-Ἰουλίου 1919 μὲ συμφωνία τοῦ Ε.Βεντζέλου ἀναγνωρίζεται ἡ Συνοριακὴ γραμμὴ. Ἡ Ἰταλία ἐκμεταλλεύεται τὴν Μικρασιατικὴ καταστροφή καὶ ἐπαναφέρει τὸ πρωτόκολλο, δηλ. τὴν ἰσχὺ Ἀλβανικοῦ κράτους.

Τὸ μέτωπο Ἀπελευθερώσεως Βορείου Ἡπείρου, ποὺ ἰδρύθηκε τὸ 1942 μὲ σκοπὸ τὴν ἔνωση Β. Ἡπείρου μὲ Ἑλλάδα, παρὰ τοὺς τόσους ἀγῶνες διαλύθηκε. Ὁ ἰδρυτὴς του Βασίλειος Σαχίνης συνελήφθη καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸ θάνατο. Τὸ 1971 ἀποκαταστάθηκαν οἱ διπλωματικὲς σχέσεις Ἑλλάδος-Ἀλβανίας.

Μάχεται σ' ὅλα τὰ μέτωπα ὁ Κουρίλας. Παλεμάει τὴ Ρωσικὴ πολιτικὴ ποὺ δὲν θέλει Ἑλληνικὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Τὸ 1915-1923 διδάσκει σὲ Γυμνάδια καὶ ἀργότερα πάλι στὸ Ἅγ. Ὄρος στὴν Ἀθωνιάδα σχολή. Τὸ 1935 ἐκλέγεται καθηγητὴς Νεωτέρας Ἱστορίας στὸ Πανεπιστήμιο, ἀλλὰ δὲν θέλει νὰ ἐγκαταλείψει τὸ Ἅγ. Ὄρος. Τὸ ἔτος 1939 οἱ φασίστες τὸν ἐκδιώκουν ἀπὸ τὸ θρόνο τῆς Κορυθαῖας. Τὰ ἔτη 1942-1949 διδάσκει ἀρχαία ἱστορία στὴ Φιλοσοφικὴ Ἀθηνῶν. Ἐκοιμήθη τὴν 21-4-1961 (ἄρθρο ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «Βραδυνή» 18-1-1985).

Εἰς τὴν συνέχεια ἀπόσπασμα ἄρθρου ἐφημερ. «Βραδυνή» 7-12-1984 : «...Δόξα Σοι ὁ Θεὸς, ποὺ ἡ Μακεδονία μας ἐπανῆλθε στὴ μνήμη τοῦ ἔθνους. ...Ὄργιάζει στὸ ἐξωτερικὸ μὲ τὴν βοήθεια συχνὰ καὶ «Ἑλλήνων» Κομμουνιστῶν, ἡ προπαγάνδα γιὰ τὴν αὐτονομία τῆς Μακεδονίας. Πρόσφατα κυκλοφόρησε σ' ὅλη τὴ Μακεδονία καὶ στὶς ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες τὸ «Μανιφέστο γιὰ τὰ μακεδονικὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα». Ἐκεῖ φτάσαμε! ... τὸ παιδομάζωμα τοῦ Συμμοριτισμοῦ ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ ἄλλη μορφή. Μέσα στὰ σχολεῖα καὶ ἀπὸ τηλεόραση καὶ τὸ Ραδιόφωνο. Τὸ πνευματικὸ παιδομάζωμα εἶναι τρισχειρότερο ἀπ' αὐτὸ τῆς τουρκοκρατίας καὶ τοῦ Συμμοριτοπολέμου. Μιά, λοιπόν, μὲ τὴν Βεργίνα, μιὰ μὲ τὸ Δῖον, μιὰ μὲ τὰ 80 χρόνια καὶ τὸ μουσεῖο μακεδονικοῦ ἀγῶνος, ἡ Μακεδονία ξανάγινε ἡ ἑπαλις τοῦ ἔθνους. Ὁ ἀρχαιολόγος Ἀντώνιος Κεραμόπουλος, πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος, ὑπῆρξε ἕνας Μακεδονομάχος. Ἀπὸ τὴν Κοζάνη, γεννημένος τὸ 1870. Τὸ 1888 σπουδάζει καὶ ἀριστεύει εἰς τὴν Φιλοσοφικὴ σχολὴ Ἀθηνῶν. Συνέχισε σπουδὲς στὴ Βιέννη, Βερολίνο, Μόναχο ... ἐγίνε ἐπιφανὴς ἀρχαιολόγος. Ἐδῶσε σκληρὴ μάχη ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ ἔθνους. Ἦτο

φιλόπατρις ἐπιστήμων. Δὲν σιωποῦσε ἐμπρὸς στὴν ἀδικία. Δὲν ἦτο ὀπαδὸς τοῦ «ἠπίου κλίματος», ὅταν προδίδονταν τὰ ἔθνικα δίκαια. Ὅταν ἐπέστρεψε ἀπὸ Εὐρώπη, τὸν βρῖσκομε σχολάρχῃ στὰ Φάρσαλα, καθηγητὴ στὴν Ἄμφισσα, μετὰ στὸ Ἐθνικὸ μουσεῖο, ἔφορο ἀρχαιοτήτων Φωκίδος, Κυκλάδων, Δελφῶν, καθηγητῆς τέχνης στὴ σχολὴ καλῶν τεχνῶν καὶ μετέπειτα καθηγητῆς Δημοσίου καὶ Ἰδιωτικοῦ βίου στὸ πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, ἕως τὸ 1938 ποὺ ἀποσύρεται λόγῳ ἡλικίας. Ἀκαδημαϊκὸς ἔγινε τὸ 1926. Στὸ ἔργο του «θηβαϊκά» (1917) δημοσιεύει γιὰ τὸ ἀνάκτορο τοῦ Κάδμου εἰς Θήβα καὶ τὸ Ἀπόλλωνος. Ἀπεβίωσε τὸ 1960. Οἱ μελέτες του ὑπερβαίνουν τὶς ἑκατό. Μετξὺ αὐτῶν καὶ μελέτες γιὰ τοὺς βορείους γείτονές μας καὶ γιὰ τὴ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. Τὰ προβλήματα μπορεῖ νὰ ἄλλαξαν μορφή, στὴν οὐσία ὅμως δὲν ἄλλαξαν σὲ τίποτα.

Μία ἔρευνα τοῦ Ν. Κυριαζῆ μὲ τίτλο: «Ἐπωνυμῖαι τῆς Παναγίας» (Λάρνακα 1950) ἀριθμεῖ 242 ἑπωνυμῖες τῆς Θεοτόκου. Δικαίως, λοιπόν, ὀνομάστηκε ἡ Κύπρος, τὸ νησὶ τῆς Παναγίας. (Ναί, ἡ Θεοτόκος, πάντοτε καιβωτὸς σωτηρίας τοῦ λαοῦ μας καὶ τῆς πατρίδος μας.)

Ἡ παράδοση εἶναι ταμεῖο πνευματικῶν ἀξιῶν. Ὅπως τὸ χθὲς εἶναι μέσα στὸ σήμερα καὶ μέσα στὸ σήμερα τὸ αὔριο. Ὅποιος παραβιάσει αὐτὸ τὸ ἀξίωμα, βρῖσκεται σὲ λάθος πορεία. Πορεία ποὺ ὀδηγεῖ σὲ μαρασμὸ καὶ θάνατο. Χωρὶς ρίζες τὸ δένδρο ξεραίνεται ... ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ λαὸς χωρὶς παράδοση. Οἱ νέοι πάντοτε ἐπιζητοῦν νὰ δημιουργήσουν κάτι δικό τους, συνήθως αὐτὸ τὸ κάτι νέο, τὸ δικό τους, ἔχει ἐπώδυνο τοκετό. Καὶ ἐνῶ αὐτὴ ἡ ὀρμὴ τῆς νεότητος ἐκπηγάξει ἀκριβῶς μέσα ἀπὸ τὴν παράδοση, ἀποτελεῖ αἴτημά της, οἱ νέοι τὸ παραβλέπουν αὐτό.

Τὰ τελευταῖα χρόνια ὅλο καὶ περισσότεροι νέοι συνειδητοποιοῦν τὶς χεμένες ἀξίες τους, ὁμοιάζουν μὲ παιδιὰ ποὺ ἔχασαν τοὺς γονεῖς τους καὶ τοὺς ἀναζητοῦν. Ἡ εὐθύνη ἀνήκει πάντοτε στοὺς μεγάλους, δηλ. οἰκογένεια, ἐκκλησία, κράτος. Οἱ Ἕλληνες μέσα στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση δυσκολεύονται νὰ κατανοήσουν τὴν ἀξία τῆς παραδόσεως. Ἡ ἱστορία μᾶς ἔχει διδάξει ὅτι μόνον ἐμπρὸς στὸν κένδυνο βάζουμε μυαλό. Ὁ καθένας προσωπικὰ θὰ ἀποφασίσει ἂν θὰ παραμείνει πρόσωπο ἢ θὰ γίνῃ μάζα. Ἀπὸ αὐτὸ τὸν κίνδυνο μόνον ἡ ὀρθόδοξη παράδοσή μας σώζει, μόνον ἡ Ἑλληνορθόδοξη παράδοση, ἡ ὁποία τρέφει τὴ λεβεντιά, δηλ. ντομπροσύνη καὶ καθαρὴ καρδιά, (ἡ λέξη ντόμπρος-ντομπροσύνη ἔχει ρωσικὴ ρίζα καὶ σημαίνει ἀγαθός, αὐτὸς δηλ. ποὺ τηρεῖ τὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ). Ντόμπρος, λοιπόν, ἡ λεβέντης εἶναι αὐτὸ ποὺ ζεῖ στὸ Φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ μισεῖ τὸ σκοτάδι, δὲν τρομακρατεῖ, δὲν ἀδικεῖ, δὲν συκοφαντεῖ, εἶναι ταπεινός, ἔχει φιλότιμο. Ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴ δικὴ της λέξη ποὺ ἐκφράζει αὐτὸ τὸν χαρακτήρα τοῦ λεβέντη. Εἶναι ἡ ὁμολογία. Οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ 1821 ἦταν βαθύτατα χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι, γιὰ τὴν λεβέντης, δὲν ντρέπονταν νὰ θυσιαστοῦν γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴν πατρίδα. Λεβέντης εἶναι καὶ ὁ Μάρτυρας, ὁ ἅγιος, ὁ ἀγωνιστῆς μοναχὸς ποὺ ἀγιάζει τὸν ἑαυτὸ του διὰ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου. Σήμερα ἡ ὑποκρισία θριαμβεῖ, ντρεπόμαστε γι' αὐτὰ ποὺ πρέπει νὰ εἴμαστε ὑπερήφανοι, δηλ. γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία μας. Ἡ προπαγάνδα ἔπιασε ... «ὦχ, ἀδελφέ, παπαδίστικα μοῦ λές, ἄφησέ τα αὐτὰ» Ὅποιος ζεῖ μὲ ἰδανικά, εἶναι ἐχθρὸς τους. Ὅμως τὰ ἰδανικά δίδουν νόημα καὶ ἀξία στὴ ζωὴ. Γιὰ τέτοια ἰδανικά μιλοῦσαν καὶ οἱ Ρωσίδες μπάμπουσκες (=γιαγιές). Οἱ Κομμουνιστὲς εἶπαν ὅτι ἡ αἰτία ποὺ δὲν προοδεῖ ὁ ἀθεῖσμος στὴ Ρωσία εἶναι αὐτὲς οἱ μπάμπουσκες. Ναί, αὐτὲς ἦταν

ἡ φωνὴ τῶν Ἁγίων, ἡ φωνὴ τῶν προγόνων τους, ἦταν ἡ ζωντανὴ παράδοση, ὅταν γκρέμιζαν τὶς ἐκκλησίες καὶ κάθε ἱερὸ καὶ ὄσιο τοῦ λαοῦ. Ἡ μπάμπουσκα ἔπαιρνε κρυφὰ τὰ ἐγγόνια καὶ τὰ βάπτιζε κρυφὰ χωρὶς νὰ γνωρίζουν οἱ γονεῖς τους. Ἡ νίκη λοιπὸν τῆς γαγιαῖς ... (Γαγιαῖ=Γι-αγια=Γῆ-ἀγία= Θεοτόκε σὺ, ἡ ἀγία Γῆ, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν!).-